

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Barbora Fabíková

Zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Mgr. BcA. Pavel Kučera

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

.....

vlastnoruční podpis

Děkuji vedoucímu práce Mgr. BcA. Pavlu Kučerovi za poskytnutí cenných rad, připomínek a vždy vstřícný přístup při vedení mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod	6
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1 Kategorie sluchového postižení	8
1.1 Surdopedie jako samostatný vědní obor	8
1.2 Definice sluchového postižení.....	8
1.3 Klasifikace sluchového postižení	9
1.4 Etiologie sluchového postižení.....	10
1.5 Komunikace s osobami se sluchovým postižením	11
2 Edukace osob se sluchovým postižením	13
2.1 Komplexní péče o sluchově postižené.....	13
2.2 Raná péče.....	14
2.3 Primární vzdělávání.....	15
2.4 Sekundární vzdělávání.....	15
2.5 Terciální vzdělávání	16
3 Současná právní úprava upravující zaměstnávání osob se zdravotním postižením	17
3.1 Vymezení základních pojmů zdravotně postižených	17
3.2 Postavení OZP dle Listiny základních práv a svobod	18
3.3 Pracovněprávní vztahy OZP dle zákoníku práce.....	19
3.4 Zákon o zaměstnanosti	19
3.5 Aktivní politika zaměstnanosti	20
4 Zaměstnávání osob se sluchovým postižením.....	22
4.1 Zaměstnávání osob se zdravotním postižením	22
4.2 Práva a povinnosti zaměstnavatelů zaměstnávající OZP	22
4.3 Formy podpory zaměstnávání OZP	23
4.4 Profesní uplatnění na trhu práce	25
4.5 Nezaměstnanost vyplývající ze statistiky úřadu práce 2015	26
II. EMPIRICKÁ ČÁST	29
5 Výzkumný cíl a stanovené hypotézy	30
5.1 Stanovené hypotézy	30
6 Výzkumný soubor.....	31
6.1 Průběh sběru dat	31

7 Metoda dotazníku	32
8 Výsledky výzkumného šetření.....	33
9 Diskuze	49
9.1 Vyjádření k jednotlivým výsledkům hypotéz.....	50
10 Závěr.....	53
Použitá literatura a prameny	55
Seznam zkratk.....	58
Seznam grafů	59
Seznam tabulek.....	61
Seznam příloh	62

Úvod

Říká se, že nevidomý člověk je odtržen od věcí, člověk neslyšící však od lidí. Těžko si dokážeme představit, čemu musí denně čelit člověk se sluchovým postižením. Možná právě proto jsem si vybrala téma ***zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji***, abych tak měla příležitost více poznat surdopedickou problematiku, která je mi nejbližší ze všech pedagogických disciplín, se kterými jsem se mohla v průběhu studia setkat. Téma jsem aplikovala na Jihomoravský kraj, protože je to oblast mého bydliště, a proto mě zajímala jeho analýza. V budoucnu bych se oblastí surdopedie chtěla zabývat a domnívám se, že mi výsledky a zkušenosti z této práce mohou být přínosem.

Hlavním cílem mé práce bylo zjistit, jakým způsobem probíhá zaměstnávání osob se sluchovým postižením, s jakými se jedinci setkávají překážkami, a co je v tomto procesu výhodou a nevýhodou.

Práce je rozdělena na dvě části. První část je zaměřena na teoretickou oblast, jejímž úkolem je vymezení základních oblastí, týkajících se tématu. První kapitola se věnuje sluchovému postižení a vymezení základních pojmů, druhá kapitola se zabývá edukací jedinců se sluchovým postižením od raného věku až po terciální vzdělávání. Kapitola třetí zahrnuje právní úpravu zabývající se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením a kapitola poslední je věnována samotnému zaměstnávání osob se sluchovým postižením a jeho problematice. V části druhé, tedy empirické, je primárně stanoven hlavní cíl, z něhož vyplývají další hypotézy. Je zde vymezen výzkumný soubor, kterého se šetření týká a popsán průběh sběru dat. V této části práce je využita metoda dotazníku, která je zde i se svými výsledky uvedena. Stejně tak je zde zahrnuto vyjádření k jednotlivým výsledkům hypotéz a závěrečná diskuze shrnující výsledky výzkumného šetření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Kategorie sluchového postižení

„Je velmi těžké neslyšet a přitom žít mezi lidmi, kteří se navzájem dorozumívají zvukovým jazykem. Člověk má pocit, jakoby žil za sklem: může sledovat, co ostatní dělají, ale neví, proč to dělají a o čem spolu mluví“

(Strnadová, 1995, s. 22).

V této kapitole se budu zaměřovat na speciálně pedagogickou disciplínu surdopedie, která začleňuje jedince s postižením sluchu, dále na vymezení sluchového postižení z hlediska definice, klasifikace a etiologie. Poslední podkapitola pak bude zaměřena na komunikaci s jedinci se sluchovým postižením a její specifika.

1.1 Surdopedie jako samostatný vědní obor

Surdopedii můžeme vymezit jako speciálně pedagogickou disciplínu, která se zabývá především výchovou, edukací a rozvojem jedinců s postižením sluchu. V literatuře je také možno, setkat se s jiným pojmenováním oboru, jako například surdologie, surdopedagogika nebo pedagogika sluchově postižených (Pipeková et al., 2010).

Jakožto vědní obor je surdopedie samostatnou disciplínou a je brána za součást speciální pedagogiky. Do roku 1983 však výchova a edukace jedinců se sluchovým postižením spadala pod souhrnný obor Logopedie. V důsledku vnitřního vývoje a se stálým rozvojem poznání čím dál více odlišností v charakteru pojetí cílů obou, dnes již samostatných disciplín, došlo k oddělení (Potměšil, 2003).

Při plnění svého poslání surdopedie úzce spolupracuje s pedagogickými, psychologickými, či filozofickými obory. Z hlediska medicínských disciplín souvisí především s pediatrií, otorinolaryngologií a foniatrií (Pipeková et al., 2010).

Jak uvádí Horáková (2012), za zmínku také stojí spolupráce s obory technickými z hlediska možnosti korekce sluchových vad.

1.2 Definice sluchového postižení

„Sluchové postižení je následkem organické nebo funkční vady (resp. poruchy) v kterékoli části sluchového analyzátoru, sluchové dráhy a sluchových korových center, příp. funkcionálně percepčních poruch.“ (Slowík, 2007, s. 72).

Dle Horákové (2012) pod označení sluchové postižení spadá heterogenní skupina osob, jež se dále diferencuje dle stupně a typu sluchového postižení. Pod základní kategorizaci osob pak dále uvádí osoby: neslyšící, nedoslýchavé a osoby ohluchlé.

Slowík (2007) ve své kapitole uvádí, že sluchové postižení je svým obsahem pojmem pestrým, mezi podstatné faktory však udává velikost sluchové ztráty a dobu vzniku postižení. Označení sluchově postižený se dle něj občas zaměňuje s pojmem neslyšící, ovšem dle zákona o znakové řeči se tímto pojmem mohou označovat pouze jedinci, kteří ohluchli již před rozvinutím mluvené řeči nebo také osoby později ohluchlé a nedoslýchavé, přičemž tyto osoby považují znakovou řeč jako primární formu svého dorozumívání.

1.3 Klasifikace sluchového postižení

Dle Slowíka (2007) mohou sluchové vady vycházet z organického nebo funkčního poškození jakékoli části sluchového analyzátoru. V části periferní může být poruchou zasaženo vnější ucho, střední ucho, či vnitřní ucho. V centrální části je pak postižen sluchový nerv neboli centra mozková ve spánkovém laloku.

U osob trpících prelingvální sluchovou ztrátou, vzniklo samotné postižení v období perinatálním nebo před zahájením vývoje mluvené řeči. Výraz postlingvální sluchová ztráta pak zahrnuje všechny osoby, u kterých sluchová ztráta vznikla náhle nebo postupně až po dokončeném vývoji řeči. V tomto případě jde tedy o jedince seniorského věku, ale i děti a dospělé, u kterých byla schopnost slyšet narušena v důsledku nemoci, či jiných traumat.

Autor uvádí několik kritérií klasifikace sluchového postižení, přičemž se zaměřuje na dělení:

- dle typu sluchového postižení a to na vady převodní, percepční a smíšené,
- dle stupně sluchové ztráty na osoby nedoslýchavé, neslyšící a ohluchlé,
- dle doby vzniku sluchového postižení na vrozené a získané,
- dle etiologie na orgánové a funkční postižení

(Slowík, 2007).

„Světová zdravotnická organizace (WHO) stanovila v roce 1980 a poté v roce 2005 doporučenou mezinárodní klasifikaci stupňů sluchového postižení podle velikosti sluchové ztráty.

Ztráta:

- 0-25 dB normální sluch;
- 26-40 dB lehká nedoslýchavost;
- 41-60 dB středně těžké postižení sluchu;
- 61-80 dB těžké postižení sluchu;
- 81- více dB velmi závažné postižení sluchu včetně hluchoty“

(Regec, Stejskalová et al., 2012, s. 75).

V roce 2001 přijala Světová zdravotnická organizace (WHO) klasifikaci stupňů poruch sluchu, které berou v potaz i funkční projevy jednotlivých poruch s vymezením:

1. lehká porucha a to se ztrátou 26-40 dB,
2. střední porucha se ztrátou 41-60 dB,
3. těžká porucha se ztrátou 61-80 dB,
4. velmi těžká porucha zahrnující i hluchotu a to se ztrátou 81 dB a více

(Valenta a kol., 2014).

Pro porovnání můžeme také uvést klasifikaci dle Lejsky (2003), který posuzuje výsledky audiometrie podle ztráty v decibelech, následovně:

- normální stav sluchu odpovídá 0-20 dB,
- lehká nedoslýchavost odpovídá 20-40 dB,
- středně těžká nedoslýchavost se vymezuje 40-60 dB,
- těžká nedoslýchavost se vymezuje 60-80 dB,
- velmi těžká nedoslýchavost odpovídá 80-90 dB,
- hluchota praktická nastává při 90 dB a více,
- hluchota úplná je bez audiometrické odpovědi.

1.4 Etiologie sluchového postižení

Machová (in Slowík, 2007) ve své publikaci uvádí, že přibližně 50% případů příčin sluchových postižení je způsobeno geneticky podmíněnými vadami.

Mezi další příčinu vrozeného postižení sluchu můžeme uvést některá infekční onemocnění matky během těhotenství. Může jít například o zarděnky, spalničky, či toxoplasmózu.

Postižení sluchu, která jsou získaná v průběhu života, vznikají především jako následek úrazů,

prodělaných onemocnění, ojedinělými případy mohou být vedlejší účinky některých farmak apod. Nutno také uvést, že úbytek sluchu je také přirozeným projevem stárnutí, přičemž znatelné zhoršení se projevuje u každého třetího člověka ve věku nad 60 let (Worrall, Hickson in Slowík, 2007).

Dle Leonhardta (in Horáková, 2012) je možno vymezit příčiny vzniku sluchového postižení následovně:

1. Prenatální příčiny - do této kategorie spadají dědičně podmíněné poruchy sluchu, vyskytující se syndromy jako např. Usherův nebo Treacher-Collinsův, onemocnění matky v průběhu těhotenství, toxické látky a kraniofaciální anomálie.
2. Perinatální příčiny - v případě tohoto období může být příčinou sluchového postižení porodní hmotnost pod 1500g, předčasný porod, hypoxie, asfyxie při porodu, poranění lebky, novorozenecká žloutenka aj.
3. Postnatální příčiny - v tomto období se může objevit sluchová vada nebo porucha následkem meningitidy, encefalitidy, příušnic, záškrtu, toxoplasmózy, HIV infekce a dalších.

1.5 Komunikace s osobami se sluchovým postižením

Sluchové vnímání má v životě jedinců nezastupitelnou roli. Jak je však uváděno, až 90% všech informací z okolí, je získáváno zrakem (Slowík, 2007).

Akustické informace jsou pak tedy nápomocny například v orientaci v běžném prostředí, či rozvoji sociálních kontaktů, jelikož sluchové vnímání je součástí procesu dorozumívání (Renotírová, Ludíková, 2003).

Samotná ztráta sluchu je významným a ovlivňujícím zásahem do života člověka. Sluchové postižení jako takové je možno zařadit mezi nejtěžší postižení z hlediska dopadu na komunikační proces, jelikož na základě něho se vytváří komunikační bariéra. Překonávání této bariéry je často náročné až vyčerpávající a je k tomu zapotřebí řada alternativních způsobů (Regec, Stejskalová et al., 2012).

V průběhu dorozumívání se s jedincem se sluchovým postižením se nejčastěji můžeme setkat se dvěma primárními systémy – auditivně-orálním a vizuálně-motorickým. První jmenovaný je zastoupený mluveným jazykem majoritní společnosti slyšících, druhý pak především znakovým jazykem, znakovým jazykem a prstovými abecedami (Souralová, 2005).

Jak je již výše uvedeno, zrakové vnímání zaujímá prioritní místo při komunikaci s osobami se sluchovým postižením. Zvolený způsob příjmu informací s sebou však nese určitá specifika, která bychom měli respektovat. V tomto případě je nezbytné dodržovat nepřerušovaný zrakový kontakt, protože pokud dojde k přerušení, dojde současně i k přerušení příjmu informací. Nedílnou součástí intrakulturní komunikace je také mimika, která má spolu s dalšími znaky sdělovací charakter a má tak u osob se sluchovým postižením mnohem větší význam, než u jedinců intaktních. Dalším specifikem, které může slyšícím jedincům při komunikaci se sluchově postiženým činit obtíže, je narušení osobní zóny. Dotek může být užit například pro navázání komunikace, proto by měl být intaktní jedinec připraven na možné narušení osobní zóny a brát to, jako běžnou záležitost. Sluchově postižení jedinci mají totiž obecně objem doteků a pohledů zvýšený. Možná komunikační deprivace a charakter sluchového postižení jako takový, s sebou přináší určitou míru izolovanosti od okolí. Dané poslední specifikum je možné si představit jako pobyt slyšícího člověka v cizojazyčném prostředí, kde se ocitne sám, v jisté izolovanosti (Regec, Stejskalová et al., 2012).

Slowík (2010) ve své publikaci uvádí rady a doporučení v komunikaci s lidmi se sluchovým postižením:

- Pokud chceme zahájit komunikaci, je třeba na to člověka se sluchovým postižením zřetelně upozornit, například jen lehkým dotekem.
- Pro proces komunikace využíváme klidné a vhodně osvětlené prostředí, nikoli oslňující, ať už pro mluvčího nebo odezírajícího.
- Ve větší míře užíváme výrazy obličeje a gestikulaci, která je pro sluchově postižené významnější než při komunikaci s intaktním člověkem.
- Vždy je třeba si ověřovat, zda nám jedinec rozumí, pokud tomu tak není, opakovat sdělení nebo volit jiná slovní spojení.
- Pokud má jedinec těžké sluchové postižení je třeba se vyhýbat složitým a zdlouhavým tématům, které by mohly snižovat pozornost a efektivitu dorozumívání.
- Během rozhovoru je třeba vždy zůstat v blízkosti s neslyšícím nebo nedoslýchavým jedincem, neobracet se k němu zády a pozorně udržovat oční kontakt.

2 Edukace osob se sluchovým postižením

V této kapitole se budu zaměřovat na edukaci jedinců se sluchovým postižením od raného věku až po terciální vzdělávání. Jednotlivé podkapitoly s sebou nesou možnosti edukace jedinců se sluchovým postižením v odpovídajícím věkovém rozmezí, dále pak možnosti v rámci jednotlivých oborů a měst nejen Jihomoravského kraje.

2.1 Komplexní péče o sluchově postižené

Péče o jedince se sluchovým postižením by měla vždy směřovat ke komplexnosti, což v tomto případě znamená provázanost mezi resortem školským, sociálním a zdravotnickým. V České republice je výchovně-vzdělávací péče zajišťována soustavou škol a školských zařízení pro sluchově postižené (Pipeková et al., 2010).

Edukační péče o sluchově postižené je z historického hlediska spojována s ústavy a školami v Brně, Českých Budějovicích a Plzni, pro které byla typická úzká specializace na osoby neslyšící a těžce nedoslýchavé. V současnosti je inkluzivně orientované školství zaměřováno na vzdělávání dětí, žáků a studentů s postižením sluchu v běžných školách, to znamená s intaktními vrstevníky. Alternativou ve vzdělávání je pak edukace ve školách se speciálně zaměřeným programem pro sluchově handicapované děti, žáky a studenty. Obory vysokoškolského studia také nabízí adekvátní podporu a služby, čímž umožňují přístup osobám nejen se sluchovým handicapem. V neposlední řadě je třeba uvést ranou péči, která hraje podstatnou roli v životě těchto jedinců (Slowík, 2007).

Středisko rané péče pro sluchově postižené

Raná péče je v současnosti poskytována jedincům s postižením sluchu za pomoci Střediska rané péče Tamtam pro rodiny dětí se sluchovým, kombinovaným nebo závažným postižením vývoje řeči, a to od roku 2001. V Olomouci pak od roku 2005. Samotná činnost střediska rané péče vyplývá z §54 zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., kde jsou vyjasněny podmínky v organizaci, financování a další oblasti. Bezplatné poskytování služeb je ukončeno s dovršením čtvrtého roku dítěte se zdravotním postižením, výjimku zde tvoří jedinci s kombinovaným postižením, pro které jsou služby poskytovány do sedmého roku jedince. Cílem střediska je především včasná intervence, orientovaná na celou rodinu dítěte se zdravotním postižením z čeho vyplývá, že klientem je nejen dítě, ale i celá jeho rodina a okolí, ve kterém vyrůstá (Pipeková et al., 2010).

Speciálně pedagogická centra pro sluchově postižené (SPC)

Tato centra zahájila svou působnost v počátcích 90. let 20. století a umožnila tak zajištění včasné intervence, mající vliv na celkový vývoj jedince se sluchovým postižením (Pipeková et al., 2010).

Speciálně pedagogická centra jsou školskými poradenskými zařízeními, která poskytují činnosti diagnostické, poradenské, terapeutické a metodické. Jejich služby jsou poskytovány dětem, jejich rodičům, školám a školským zařízením a to bez úplaty. Podmínkou je však písemný souhlas žáka, či jeho zákonného zástupce. Přesné znění služeb a aktivit poskytovaných těmito zařízeními, je blíže uvedeno ve vyhlášce č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., přičemž jednotlivé činnosti center jsou zde rozděleny na standardní činnosti společné a standardní činnosti speciální (Horáková, 2012).

V současnosti existuje v České republice síť třinácti speciálně pedagogických center pro sluchově postižené a to například v Praze, Brně, Ostravě, Olomouci nebo Českých Budějovicích (Horáková, 2012).

Kontakty na jednotlivá SPC v Jihomoravském kraji jsou uvedena v příloze č. 2.

2.2 Raná péče

Před zahájením povinné školní docházky u dítěte se sluchovým postižením, je možné využít služeb předškolního zařízení (Horáková, 2012).

Mateřské školy pro sluchově postižené jsou zřizovány při některých ze základních škol pro sluchově postižené. Zařízení většinou navštěvují děti ve věku od tří do šesti let a to s různým stupněm sluchové vady. Z tohoto důvodu je nutné, aby mateřská škola plnila diagnostické úkoly, upřesňující možnosti samotného dítěte a schopnost na ně navázat. Úzká spolupráce zde probíhá se speciálně pedagogickým centrem, ale i rodinnou jedince (Sobotková in Vítková, 2004).

Sobotková (in Vítková, 2004, s. 101) se v tomto případě zaměřuje na vymezení specifických úkolů mateřské školy a to takto:

- *navazování komunikace,*
- *tvoření a rozvíjení hlasu,*

- *rozvíjení zrakového vnímání zaměřené na nácvik odezírání, seznámení dítěte s možnostmi hmatového vnímání, rozvíjení jemné a hrubé motoriky,*
- *reedukace či edukace sluchu,*
- *rozvíjení řeči od nejranějšího věku a snaha vytvořit u dětí kladný vztah k mluvení,*
- *začátky čtení pomocí globální metody,*
- *dosažení funkční komunikace s využitím nonverbálních prostředků – mimiky, gestikulace a přirozených posunků, případně znakového jazyka.*

2.3 Primární vzdělávání

Dříve, než dítě se sluchovým handicapem nastoupí do školy, vyhodnocuje se u něj dosažená úroveň celkového vývoje. Výchova a edukace žáků se sluchovým postižením je pak zajišťována především v základních školách pro sluchově postižené. Tyto školy mohou nabízet možnost otevření přípravné třídy, kde probíhá rozvoj a osvojování dovedností získaných ve školách mateřských. Školní docházka tak může trvat deset let. Výhodou těchto škol je snížení počtu žáků ve třídě a to na nejméně šest, nejvíce však čtrnáct žáků (Horáková, 2012).

V minulosti byly rozlišovány názvy základních škol dle stupně sluchového postižení a to pro žáky neslyšící, nedoslýchavé a žáky se zbytky sluchu. Tato kategorizace byla v roce 1991 zrušena, namísto toho byl zaveden jednotný název - školy pro sluchově postižené. Nešlo ovšem pouze o změnu názvu, ale o změnu v celkovém pojetí na vytvoření prostoru a volnosti v aplikaci výchovně-vzdělávacích metod i programů (Souralová, 2005).

Tvorba školního vzdělávacího programu v současné době plyne z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. K samotnému vzdělávání mohou školy vybrat některý z komunikačních přístupů, jakožto orální, bilingvální, či uplatnit zásady totální komunikace (Pipeková et al., 2010).

2.4 Sekundární vzdělávání

V průběhu dospívání, tedy ke konci školní docházky, přichází období, kdy je třeba zaměřit se na budoucnost pracovního uplatnění jedince. Volba profese by neměla být jednorázovou akcí, ale především procesem, ve kterém je třeba pohlížet na zdravotní předpoklady, nadání a schopnosti. Jednou z hlavních priorit profesionální přípravy jedinců se sluchovým postižením je zajištění dostatečného vzdělání, či odbornosti (Horáková, 2012).

V současnosti je osobám se sluchovým handicapem nabízena široká škála možností pro profesní zaměření ze stran středních odborných učilišť, odborných učilišť a praktických škol pro sluchově postižené. Studenti jsou pak vzděláváni nejčastěji v oborech strojní mechanik, malíř-lakýrník, krejčí, dámská krejčová, truhlář, kuchař, elektrikář, čalouník a další. Střední školy pro sluchově postižené vznikaly v průběhu 90. let minulého století, většinou jako nezávislé subjekty při základních školách pro sluchově postižené. Maturitní vzdělání je nyní možné získat na střední zdravotnické škole, střední škole pro sluchově postižené, střední škole pedagogické, střední průmyslové škole elektrotechnické, střední odborné škole pro sluchově postižené a dále na gymnáziu (Pipeková et al., 2010).

Jihomoravský kraj nabízí sekundární vzdělávání na Střední škole pro sluchově postižené a Odborném učilišti v Brně.

Kontakt na Střední školu pro sluchově postižené a Odborné učiliště v Brně je uveden v příloze č. 3.

2.5 Terciální vzdělávání

Přístupnost vysokých škol stála dlouhou dobu mimo zájem, jelikož v minulosti se o zápis ke studiu hlásil příliš malý počet studentů se zdravotním postižením. V posledních letech přibývá absolventů středních škol, kteří považují za přirozené, dovršit svou edukaci a přípravu na povolání studiem na vysoké škole (Michalík a kol., 2011).

Speciální studijní obory pro jedince se sluchovým handicapem nabízí bakalářské vzdělání s možností návaznosti na studium magisterské. JAMU v Brně nabízí studium oboru Výchovné dramatiky neslyšících a Filozofická fakulta UK v Praze pak obor Čeština v komunikaci neslyšících. Jakékoli další obory na vysokých školách mohou osoby se sluchovým postižením studovat integrovanou formou, což může pro některé znamenat první zkušenost se vzděláváním spolu s intaktní populací. Při Masarykově univerzitě v Brně funguje Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky, jehož služby mohou jedinci s handicapem využít, krom jiného také služby tlumočnické, asistenční nebo zapisovatelské, které středisko nabízí (Pipeková et al., 2010).

Speciální poradenská centra na vysokých školách jsou zřízena i na dalších vysokých školách v České republice. Také v Olomouci je pro tyto potřeby zřízeno Centrum pomoci handicapovaným.

3 Současná právní úprava upravující zaměstnávání osob se zdravotním postižením

V této kapitole se budu věnovat definičnímu vymezení právního pojetí osob se zdravotním postižením. Jednotlivé podkapitoly se pak budou týkat vymezení základních pojmů, postavení osob se zdravotním postižením v právních vztazích a zákonech. V poslední části se zaměřím na aktivní politiku zaměstnanosti, jejím nástrojům a podrobnějšímu rozboru některých z nich.

3.1 Vymezení základních pojmů zdravotně postižených

Osoba se zdravotním postižením (OZP)

Zákon o zaměstnanosti č.435/2004 Sb. §67, který upravil způsob označování občanů se zdravotním postižením a zrušil tím tak dříve užívaný pojem občan se změněnou pracovní schopností, vymezuje osoby se zdravotním postižením jako fyzické osoby, jež jsou uznány plně invalidními („*osoby s těžším zdravotním postižením*“), částečně invalidními nebo jsou uznány jako osoby zdravotně znevýhodněné (Michalík, 2013).

Osoba těžce zdravotně postižená

Dle zákona o sociálním zabezpečení č.100/1988 Sb. §86, je možné uvést klasifikační kritérium, které se týká občanů se zdravotním postižením, podle něhož:

- u občanů s těžkým zdravotním postižením, především u nevidomých a občanů s těžkým postižením pohybového ústrojí, jsou poskytovány služby, věcné nebo peněžité dávky a půjčky bez úroků k překonání obtíží, jež plynou z jejich postižení,
- občanům s těžkým tělesným, smyslovým nebo mentálním postižením jsou podle druhu a stupně postižení, poskytovány výhody a to I., II. a III. stupně. Každý stupeň je pak osvědčen průkazem a to jako TP, ZTP a ZTP/P

(Michalík, 2013).

Invalidní a částečně invalidní osoba

Pod těmito termíny je možné určit, do jaké míry je občan praceschopný. Delší dobu bylo v platnosti rozdělení invalidity na invalidní a částečně invalidní osobu. Od 1. 1. 2010 je však

novelizované ustanovení zákona, podle kterého rozlišujeme již ne dva, ale tři stupně invalidních důchodů (Michalík, 2013).

Michalík a kol.(2011, s. 64) uvádějí dle novelizovaného ustanovení zákona o důchodovém pojištění č. 155/1955 Sb., §39, že:

„Pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35%. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla

- a) nejméně o 35%, avšak nejvíce o 49%, jedná se o invaliditu prvního stupně,*
- b) nejméně o 50%, avšak nejvíce o 69%, jedná se o invaliditu druhého stupně,*
- c) nejméně o 70%, jedná se o invaliditu třetího stupně.“*

Osoba zdravotně znevýhodněná

Zdravotně znevýhodněnou osobou, chápeme fyzickou osobu, u které se vyskytuje taková funkční porucha zdravotního stavu, při které má sice zachovanou schopnost výkonu zaměstnání nebo obdobné výdělečné činnosti, ale díky dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu má podstatně omezené možnosti zůstat pracovně začleněn, či vykonávat dosavadní povolání (zákon č.435/2004).

Osoba vyžadující dlouhodobou péči

Osoby se zdravotním postižením, které vyžadují dlouhodobou péči, z důvodů zdravotního znevýhodnění, trvajících delší dobu a omezujících je v péči o sebe samé, jsou závislí na pomoci jiné osoby. Nejsou schopni samostatnosti a ve své postatě přišli o veškerou fyzickou, psychickou nebo sociální autonomii (Tomeš, 2011).

Do roku 2011 byl příspěvek na péči poskytován osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby, a to se záměrem, zajistit těmto osobám dostatečnou a potřebnou pomoc. Pro tyto potřeby docházelo k vyhodnocování zvladatelnosti 18 úkonů péče o sebe samého a 18 úkonů soběstačnosti. Od roku 2012 se však nově posuzuje pouze 10 ucelených a souvisejících oblastí běžného denního života, tedy základních životních potřeb (Michalík, 2013).

3.2 Postavení OZP dle Listiny základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod je součástí ústavního pořádku České republiky, přičemž ustanovení, týkající se občanů se zdravotním postižením, můžeme nalézt ve čtvrté

hlavě Listiny. Krhutová a kol.(2005) uvádějí, že jde především o ustanovení čl. 29, odst. 1 a 2, podle kterých:

- „Ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci a na zvláštní pracovní podmínky.
- Mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvláštní ochranu v pracovních vztazích a na pomoc při přípravě k povolání“

(Krhutová a kol., 2005, s. 47).

3.3 Pracovněprávní vztahy OZP dle zákoníku práce

Zákoník práce je obecnou úpravou pracovněprávních vztahů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, též jejich práv a povinností. Dále upravuje podmínky pracovních smluv, výpovědní argumenty a lhůty. Povinností zaměstnavatele je zaručit rovné zacházení se všemi svými zaměstnanci v pracovněprávních vztazích a to tak, že případy, které jsou si typově podobné, by měly být posuzovány podle stejných zásad. Rovným zacházením se pak rozumí zejména zákaz diskriminace ve všech pracovněprávních vztazích (Zákon 262/2006).

Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnance jsou přesněji uvedeny v §103 zákoníku práce 262/2006 Sb., který v odstavci 5, ve svém přesném znění udává, že:

„Zaměstnavatel je povinen pro zaměstnance, který je osobou se zdravotním postižením, zajišťovat na svůj náklad technickými a organizačními opatřeními, zejména potřebnou úpravu pracovních podmínek, úpravu pracovišť, zřízení chráněných pracovních míst, zaškolení nebo zaučení těchto zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace při výkonu jejich pravidelného zaměstnání.“

3.4 Zákon o zaměstnanosti

Leiblová (2004) uvádí, že nový zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. upravuje politiku zaměstnanosti s tím, že cílem je zabezpečit plnou zaměstnanost a jednotlivé oblasti zaměstnanosti jsou tak upřesněny a rozšířeny do jednoho zákona, jemuž dříve předcházely zákony o zaměstnanosti z roku 1991.

Dle Krhutové a autorského kolektivu (2005) upravil nový zákon o zaměstnanosti způsob označování občanů se zdravotním postižením a zrušil tím tak dříve užívaný termín *občan se změněnou pracovní schopností* a stanovil, že osobám fyzickým, se zdravotním postižením, se poskytuje zvýšená ochrana na pracovním trhu.

„Osobami se zdravotním postižením jsou osoby, které jsou:

- orgánem sociálního zabezpečení uznány plně invalidními (osoby s těžším zdravotním postižením),*
- orgánem sociálního zabezpečení uznány částečně invalidní,*
- rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení uznány zdravotně znevýhodněnými (osoby zdravotně znevýhodněné) “*

(Krhutová a kol., 2005, s. 49).

3.5 Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politikou zaměstnanosti se rozumí souhrn opatření, která svým cílem směřují k zajištění co možná největší úrovně zaměstnanosti. Tato opatření zabezpečuje Ministerstvo práce a samotné úřady práce ve spolupráci s dalšími subjekty. Aktivní politika je pak financována za pomoci státního rozpočtu (Leiblová, 2004).

„Nástroje, jimiž je realizována aktivní politika zaměstnanosti, jsou zejména

- a) rekvalifikace,*
- b) investiční pobídky,*
- c) veřejně prospěšné práce,*
- d) společensky účelná pracovní místa,*
- e) překlenovací příspěvek,*
- f) příspěvek na dopravu zaměstnanců,*
- g) příspěvek na zapracování,*
- h) příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program“*

(zákon č.435/2004).

Jak dále uvádí Leiblová (2004), součástí těchto opatření je dále poradenství, které zabezpečují úřady práce. Výsledek poradenství by pak měl směřovat ke vhodnému výběru některého z nástrojů aktivní politiky. Dalšími jsou poradenské činnosti, které uzavírá úřad

práce s odborným zařízením a to písemnou formou. Součástí opatření je následně i podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením a cílené programy k řešení nezaměstnanosti.

Některými z nástrojů aktivní politiky se zabývá níže:

Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání

Kahoun (2013) definuje tento termín jako získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení té dosavadní. Rekvalifikaci pak může vykonávat pouze akreditované zařízení, škola v rámci oboru vzdělávání nebo vysoká škola, která nabízí studijní program s akreditací. Rekvalifikace je dále uskutečňována na základě dohody mezi úřadem práce a uchazečem o zaměstnání a zájemcem o zaměstnání. Za účastníka této činnosti hradí úřad práce náklady s tím spojené.

Investiční pobídky

V zákoně o investičních pobídkách a o změně některých zákonů č.72/2000 je uvedeno, že zaměstnavatel může požádat MPSV o hmotnou podporu na vytváření nových pracovních míst nebo na rekvalifikaci, popřípadě na školení nových zaměstnanců, pokud obdržel rozhodnutí o příslibu investiční pobídky. O poskytování těchto pobídek tedy rozhoduje MPSV, které při kladném rozhodnutí uzavře se zaměstnavatelem dohodu. Jednou z podmínek, která stanovuje poskytnutí hmotné podpory je průměrná míra nezaměstnanosti v daném území, tím pádem tam, kde je míra nezaměstnanosti průměrná nebo nižší, nelze hmotnou podporu poskytnout.

Veřejně prospěšné práce

Za veřejně prospěšné práce považuje Kahoun (2013) časově limitované pracovní příležitosti, které tkví především v údržbě veřejných prostranství a budov, úklidu nebo jiných činnostech, které jsou konány ve prospěch obcí, či jiných obecně prospěšných institucí. Tyto pracovní příležitosti vytváří zaměstnavatel nejdéle na dvanáct po sobě nadcházejících měsíců na základě dohody s úřadem práce.

Společensky účelná pracovní místa

Kahoun (2013) také dále definuje termín společensky účelná pracovní místa a to jako místa zřízená nebo vyhrazená zaměstnavatelem na základě dohody s úřadem práce pro uchazeče, kterým se nelze uplatnit na trhu práce jiným způsobem. Na tyto posty může úřad práce poskytovat příspěvky, jejichž výše se odvíjí od míry nezaměstnanosti v daném okrese.

4 Zaměstnávání osob se sluchovým postižením

V této kapitole se budu zabývat zaměstnáváním osob se zdravotním postižením a formou podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením, mezi které lze například zařadit i některou z forem uváděných v předešlé kapitole. Jde například o investiční pobídky, rekvalifikace, či společensky účelná pracovní místa.

4.1 Zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Jak se zmiňuje Michalík (2006), jedním z primárních úkolů Ministerstva práce a sociálních věcí v oblasti státní politiky zaměstnanosti je přijímání prostředků pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením a příjem opatření pro podporu a dosažení rovnocenného zacházení s těmito jedinci na trhu práce. Problematika při samotném zaměstnávání OZP není záležitostí pouze České republiky, ale jde o problém celosvětový, přičemž studie uvádějí až 50% ekonomickou neaktivitu ze strany osob se zdravotním postižením. Další patřičná část spadá do oblasti nezaměstnaných.

Zaměstnávání zdravotně handicapovaných a znevýhodněných osob není zákonem nijak omezeno, proto mohou tyto osoby dosahovat příjmu ze samostatné výdělečné činnosti bez omezení. Podstatnou úlohu zde hraje aktivní politika zaměstnanosti, jejímž cílem je nalézt osobám se zdravotním postižením a osobám znevýhodněným, vhodné zaměstnání. Tato opatření jsou uplatňována buď pro celou skupinu uchazečů o zaměstnání a pro zaměstnavatele, kteří tyto zájemce a uchazeče zaměstnávají, nebo opatření dostupná jen pro definovanou skupinu uchazečů a zájemců se zdravotním postižením o práci (Tomeš, 2010).

4.2 Práva a povinnosti zaměstnavatelů zaměstnávající OZP

Zaměstnavatelé mají povinnost podávat informace na krajské pobočky Úřadů práce o volných pracovních místech, jež jsou odpovídající pro osoby se zdravotním postižením. Dále jsou povinni rozšiřovat možnosti zaměstnávání těchto osob adaptací pracovních míst a vyhrazováním pracovních míst pro osoby zdravotně postižené. Nutná je také spolupráce s krajskou pobočkou Úřadu práce během zajišťování pracovní rehabilitace. Zaměstnavatelé jsou v neposlední řadě povinni vést evidenci pracovních míst, která jsou pro tyto osoby vyhrazena (Michalík a kol., 2011).

Michalík (2013) se dle zákona o zaměstnanosti dále zabývá přesným vymezením oprávnění a povinností zaměstnavatelů, z hlediska jednotlivých paragrafů, a to:

„Zaměstnavatelé jsou oprávněni požadovat od krajských poboček úřadu práce (§ 79 zákona):

- a) informace a poradenství v otázkách spojených se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením;*
- b) součinnost při vyhrazování pracovních míst zvláště vhodných pro osoby se zdravotním postižením;*
- c) spolupráci při vytváření vhodných pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením;*
- d) spolupráci při řešení individuálního přizpůsobování pracovních míst a pracovních podmínek pro osoby se zdravotním postižením.*

Zaměstnavatelé jsou povinni (§ 80 zákona):

- a) rozšiřovat podle svých podmínek a ve spolupráci s lékařem poskytovatele pracovnílékařských služeb možnost zaměstnávání osob se zdravotním postižením individuálním přizpůsobováním pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením;*
- b) spolupracovat s krajskou pobočkou úřadu práce při zajišťování pracovní rehabilitace;*
- c) vést evidenci zaměstnávaných osob se zdravotním postižením (evidenze obsahuje údaje o důvodu, na základě kterého byla osoba uznána osobou se zdravotním postižením);*
- d) vést evidenci pracovních míst vyhrazených pro osoby se zdravotním postižením“*

(Michalík, 2013, s. 146).

4.3 Formy podpory zaměstnávání OZP

Práva a povinnosti, které souvisí se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením, jsou ustanovena v již zmíněném zákoně o zaměstnanosti. Problematika zaměstnávání těchto osob je obsažena ve třetí části zákona o zaměstnanosti, přičemž § 67 stanovuje, že u osob s handicapem se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce. Evidenci osob se zdravotním

postižením vede krajská pobočka úřadu práce a poskytuje těmto osobám své služby (Michalík, 2013).

Pracovní rehabilitace a rekvalifikace

Zákon o zaměstnanosti vymezuje pracovní rehabilitaci jako souvislou činnost se záměrem získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením. Tato činnost je na základě žádosti osob s handicapem zabezpečována krajskou pobočkou úřadu práce. Pracovní rehabilitace pak dále obsahuje především činnost poradenskou, zaměřenou na volbu profese, teoretickou a praktickou přípravu pro zaměstnání, udržení a změnu zaměstnání a jiné výdělečné činnosti (Michalík a kol., 2011).

Michalík (2013) se dále zaměřuje dle ustanovení §69 zákona o zaměstnanosti na vymezení, jakožto:

- na tuto formu podpory zaměstnávání mají osoby se zdravotním postižením nárok,
- pracovní rehabilitace je aktivita souvislého a záměrného udržování vhodného zaměstnávání osoby se zdravotním postižením,
- daná forma podpory zaměstnání zahrnuje především činnost poradenskou, ale i mnoho dalších výdělečných činností, jak je již zmíněno výše,
- s ohledem na zdravotní způsobilost a schopnost výkonu souvislého povolání, sestavuje úřad práce ve spolupráci s osobou se zdravotním postižením individuální plán pracovní rehabilitace.

Služby podporovaného zaměstnávání

Podporované zaměstnání je forma sociální práce určená lidem, kteří si chtějí nalézt zaměstnání na otevřeném trhu práce, ale z nejrůznějších příčin to sami nejsou schopni zvládnout. Primárním cílem podporovaného zaměstnávání tedy je svým uživatelům získat a zachovat si zaměstnání na otevřeném trhu práce a zároveň zvýšit jejich samostatnost. Podpora je uživatelům poskytována před i po nalezení odpovídajícího pracovního místa. V současné době poskytuje služby podporovaného zaměstnání 54 středisek po celé České republice (unie-pz.cz, 2013, [online]).

Chráněná pracovní místa a (dříve i chráněné dílny)

Na vytváření chráněných pracovních míst získávají zaměstnavatelé příspěvek od úřadu práce. Tímto termínem se pak dle §75 odst. 1 zákona o zaměstnanosti rozumí takové místo,

jež je ze strany zaměstnavatele vytvořeno pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody s úřadem práce. Toto pracovní místo musí být provozováno po dobu nejméně tří let, přičemž příspěvek poskytovaný na zřizování tohoto pracovního místa může činit maximálně osminásobek a pro osobu s těžším stupněm zdravotního postižení maximálně dvanáctinásobek průměrné mzdy v národním hospodářství. Dohodu o vytvoření pracovního místa může podepsat i samotná osoba se zdravotním postižením za předpokladu, že se rozhodne pro výkon samostatné výdělečné činnosti. Podstatnou změnou v zákoně o zaměstnanosti je od roku 2012 úprava podmínek, na základě kterých je ze strany zaměstnavatele možné získat nárok na příspěvky. Chráněné pracovní dílny se pro potřeby zaměstnávání dále nevymezují, na rozdíl od jednotlivých chráněných pracovních míst, o která budou nově moci požádat i běžní zaměstnavatelé tam, kde již osoby se zdravotním postižením figurují (Michalík, 2013).

Další formy podpory

Viz kapitola Aktivní politika zaměstnanosti, kde jsou blíže rozvedeny formy jako rekvalifikace, investiční pobídky nebo společensky účelná místa.

4.4 Profesní uplatnění na trhu práce

Práce má v životě každé osoby podstatné postavení a právo na uplatnění na volném pracovním trhu má každý, s ohledem na své schopnosti a možnosti. Právě ty bývají u jedinců se sluchovým postižením do značné míry omezeny a samotné pracovní uplatnění je pak doprovázeno řadou problémů a bariér (Horáková, 2012).

Růžička a kol. (2013) ve své publikaci uvádějí, že nalezení odpovídajícího pracovního místa a přijetí osob s postižením sluchu do pracovního procesu, záleží do jisté míry na kvalitě a úrovni dosaženého vzdělání. To vždy ovšem neplatí, protože ochota zaměstnat jedince se sluchovým postižením bývá ovlivněna úrovní komunikačních schopností. Důvodem, proč je mezi neslyšícími větší nezaměstnanost je fakt, že mají větší problémy při hledání zaměstnání, spojené většinou s obavou samotných zaměstnavatelů. Na pracovištích je pak znatelná právě komunikační bariéra mezi neslyšícími jedinci a osobami intaktními, protože jednotlivé komunity spolu netráví volný čas, ale soustřeďují se převážně na vlastní skupiny. Neslyšící jedinec je sice většinou ochoten přijít si pro radu za slyšícím kolegou, raději však vyhledá kolegu nedoslýchavého, který ovládá český jazyk lépe a nemá tak značný problém s komunikační bariérou. Problémy tkví také v neochotě slyšících, kteří se s těmito jedinci

neumí domluvit a jejich komunikační formu neovládají. Neochota slyšících kolegů se také projevuje v tom, že i přesto, že je zde bariéra v komunikaci, nechtějí psát informace na papír. Když už k tomu svolí, spočívá sdělení například jen v pár slovech. Z celého kontextu se pak vytrácí důležitost a nedává smysl. Podstatným problémem také je, že většinou ani nadřízení neslyšících zaměstnanců neznají základní pravidla pro komunikaci s nimi (Růžička a kol., 2013).

Horáková (2012) neopomenula zmínit, že zaměstnavatelé s více než dvaceti pěti zaměstnanci v pracovním poměru, mají dle zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. povinnost zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců.

Reakcí na momentální stav zaměstnanosti a uplatnění neslyšících osob na trhu práce v ČR vznikla roku 2006 nevládní nezisková organizace - Agentura Profesního Poradenství pro Neslyšící, o. s., která však již nese název Tichý svět. Primárním cílem této společnosti je co možná v největší míře podpořit vlastní aktivitu a úsilí klienta, pomoc při získávání zaměstnání a udržení si ho. Společnost poskytuje služby sociální rehabilitace, odborného sociálního poradenství, právního poradenství a tlumočnických služeb, které jsou poskytovány nonstop. Organizace také pořádá různé kulturní aktivity, vybudovala Tichou kavárnu, která je první pražskou kavárnou s neslyšící obsluhou. S neslyšícími lektory také provozuje Tiché zprávy a další aktivity jako například workshopy nebo kurzy znakového jazyka. Poskytované služby mají celorepublikovou působnost a pobočky se nacházejí v Praze, Hradci Králové, Kladně, Plzni, Ústní nad Labem, Českých Budějovicích a Liberci (tichysvet.cz, 2014, [online]).

Růžička a kol. (2013) dále upozorňují na to, že díky uzavřenosti a nedostatečně propojené komunikace mezi oběma skupinami, ale také díky rostoucí míře nezaměstnanosti v ČR, vzniká pozitivní diskriminace všech osob se zdravotním postižením, jejichž propuštění je pak složitější. Smíšená pracoviště pak poukazují na to, že na nich neslyšící vykonávají převážně zaměstnání, které u kolegů ve vedoucích funkcích nevyvolávají konkurenční závist, u kolegů v dělnických profesích však mohou vyvolávat nepřátelství, spojené se strachem o místo samotné.

4.5 Nezaměstnanost vyplývající ze statistiky úřadu práce 2015

Tyto informace vztahující se k nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji jsou vedeny aktuálně k datu 28. 2. 2015. V tomto měsíci dle statistik klesl celkový počet zájemců o

zaměstnání o 1, 7%, přičemž počet volných pracovních míst vzrostl o 15, 4%. K tomuto datu evidovala Krajská pobočka úřadu práce v Brně 66 460 uchazečů o zaměstnání. Tak jako v kraji i v celé České republice, byl letošní sezonní nárůst nezaměstnanosti podstatně nižší než v předchozích letech. Důvodem je velmi mírná zima a také ožívování ekonomiky. Růst se pak dále projevuje v počtu hlášených pracovních míst i uchazečích, kteří nové profesní uplatnění našli. Za pomoci úřadu práce našlo díky aktivní politice zaměstnanosti uplatnění 360 uchazečů o zaměstnání, což je o 125 více než ve stejném období loňského roku. Meziměsíční pokles nezaměstnaných jedinců byl pro toto období zaznamenán ve všech okresech tohoto kraje, přičemž největší pak v okrese Hodonín a Vyškov, nepatrný v okrese Blansko. Krajská pobočka úřadu práce v Brně evidovala 7898 osob se zdravotním postižením, což udávalo 11,9% z celkového počtu nezaměstnaných osob (Jirásek, Toušková, 2015).

V souvislosti s tímto tématem níže uvádím tabulku se základní charakteristikou vývoje nezaměstnanosti a volných pracovních míst a dále tabulku s aktivní politikou zaměstnanosti v Jihomoravském kraji:

ukazatel (celkový počet)		stav ke dni 28. 2. 2015		
		Před rokem	Minulý měsíc	Aktuální měsíc
evidovaní uchazeči o zaměstnání		74 823	67 613	66 460
- z toho	ženy	35 095	32 844	32 223
	absolventi a mladiství	-	3 581	3 553
	uchazeči se zdravotním postižením	8 105	7 892	7 898
uchazeči s nárokem na PvN		18 616	16 443	15 910
podíl nezaměstnaných osob v %		9,3	8,4	8,3
volná pracovní místa		3 128	5 262	6 070
počet uchazečů na 1 volné pracovní místo		23,9	12,8	10,9

Tab. 1: Vývoj nezaměstnanosti (zdroj: vlastní zpracování dle Jiráska, Touškové (2015))

ukazatel (celkový počet)	stav k 28. 2. 2014	stav k 28. 2. 2015	stav od počátku k	
			28. 2. 2014	28. 2. 2015
uchazeči na pracovních místech podpoření v rámci APZ				
veřejně prospěšné práce (VPP)	116	173	25	9
ESF - VPP	814	1 037	46	86
společensky účelná pracovní místa (SÚPM)	299	201	73	11
ESF - SÚPM	1 122	1 347	461	584
SÚPM – samostatně výděleč. činnost (SVČ)	409	446	34	13
chrán. prac. místa + SVČ osob se ZP	187	109	14	8
rekvalifikace uchazečů a zájemců o zaměstnání				
uchazeči a zájemci, zařazení do rekvalifikací vč. ESF	477	191	485	240
uchazeči a zájemci, kteří zahájili zvolenou rekvalifikaci vč. ESF	131	357	155	620

Tab. 2: Uchazeči o zaměstnání podpoření v rámci vybraných nástrojů APZ a rekvalifikace uchazečů a zájemců o zaměstnání (zdroj: vlastní zpracování dle Jiráska, Touškové (2015))

II. EMPIRICKÁ ČÁST

5 Výzkumný cíl a stanovené hypotézy

„Podpoř mne tím, že budeš mít pochopení pro mou sílu, a ne pro mé slabosti“

(Růžička a kol., 2013, s. 99).

Ve druhé části této bakalářské práce se budu zabývat převážně procesem zaměstnávání osob se sluchovým postižením, překážkami, výhodami a nevýhodami, které se v tomto procesu objevují. Hlavním cílem této bakalářské práce je tedy **analýza procesu zaměstnávání osob se sluchovým postižením**, zaměřena pro Jihomoravský kraj. Z tohoto hlavního jsem stanovila níže uvedené hypotézy, které budou na základě výsledků potvrzeny, či vyvráceny.

5.1 Stanovené hypotézy

V této části budou představeny stanovené hypotézy vycházející z výše uvedeného výzkumného cíle, platného pouze pro Jihomoravský kraj.

- **Hypotéza A:** Domnívám se, že většina respondentů se sluchovým postižením dosahuje vzdělání vyučením (výučním listem).
- **Hypotéza B:** Z výsledků šetření předpokládám, že je úřad práce primárním poskytovatelem pomoci a podpory při hledání zaměstnání.
- **Hypotéza C:** Domnívám se, že největší překážkou, která ztěžuje proces zaměstnání, je vzájemná komunikace mezi sluchově postiženým a intaktním jedincem.
- **Hypotéza D:** Předpokladem v mém šetření je, že většina respondentů je aktuálně ve stavu zaměstnanosti.

6 Výzkumný soubor

Zkoumaný soubor byl tvořen dvaceti čtyřmi osobami se sluchovým postižením různého stupně z Jihomoravského kraje. Z tohoto počtu šlo o dvanáct mužů a dvanáct žen. Věkové rozmezí všech respondentů se pohybovalo od 18 až 61 roků – více (viz tabulka č. 3).

Šetření bylo zaměřeno na všechny jedince splňující tyto věkové podmínky a podmínku pobytu v Jihomoravském kraji, kde jsem ho prováděla. Průzkumem pak bylo zjišťováno zaměstnávání těchto osob.

Pohlaví	Počet osob
Muž	12
Žena	12
Věkové rozmezí	Počet osob
18-30	10
31-45	8
46-60	3
61 a více	3
Celkem respondentů	24

Tab. 3: Shrnující údaje respondentů se sluchovým postižením

6.1 Průběh sběru dat

Data byla shromážděna v roce 2015, v průběhu měsíců ledna a února. Ve výsledcích dotazníkového šetření uvádím údaje získané především z organizace Unie neslyšících Brno, spolků pro neslyšící a Mateřské a základní školy pro sluchově postižené Brno. Dále jsem pak údaje získávala od samotných jednotlivců, oslovených pomocí internetu. Jejich vzájemnou propojeností mi bylo umožněno získání respondentů dalších. Každý dotazník obsahoval úvodní slovo a zmínku o anonymitě. Samotné vyplňování nebylo nijak časově omezeno ani limitováno. Vzhledem k tomu, že nemám dostatek kompetencí pro komunikaci ve znakovém jazyce, byla mi nápomocna sociální pracovnice z Unie neslyšících Brno, kterou respondenti dobře znají a mohla jim tak vysvětlit vše, co se průzkumu týkalo. Dotazníkové šetření probíhalo jak v podobě tištěné, tak on-line, z čehož plyne, že počet oslovených respondentů, nelze přesně stanovit. Nicméně návratnost potvrdilo 24 zúčastněných, jejichž odpovědi jsou dále zaznamenány.

7 Metoda dotazníku

Pro tuto práci jsem zvolila kvantitativní způsob metodou dotazníku, jehož výsledky budou vyhodnoceny pomocí grafů.

Dotazníkem se rozumí metoda psaného řízeného rozhovoru, která se zaměřuje na zjišťování skutečností a informací o respondentovi, jeho názorů, postojů mínění, či zálib. Dotazník je sestaven z otázek, u kterých je užitá forma písemných odpovědí. Při jeho sestavování je potřeba přesně a dobře promyslet cíl dotazníkového šetření a následně tomu pak přizpůsobit otázky. Výhodou dotazníku je, že je méně časově náročný než rozhovor a je možné jím zkoumat větší počet osob současně, tím pádem pak získat v krátké době větší množství informací. Plusem je také snadná administrace. Mezi nevýhody je třeba zmínit subjektivitu výpovědi, která je dána tím, že vyšetřovaný může určitým a různým způsobem ovlivňovat své výpovědi. Častou výtkou je také to, že není zjišťováno, jaká skutečně zkoumaná osoba je, ale jak sama sebe vidí nebo spíše vidět chce (Spáčilová, 2009).

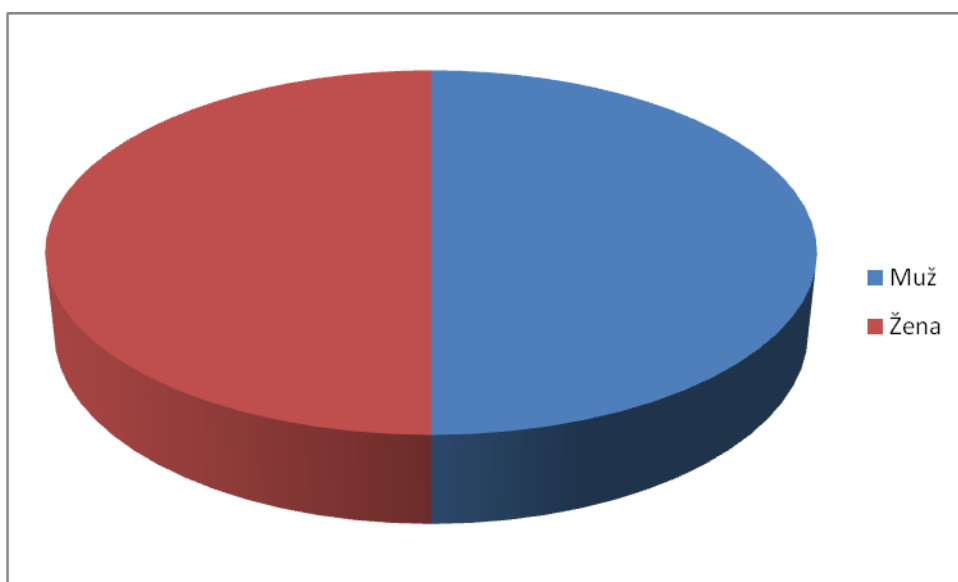
Celé znění dotazníku je uvedeno v příloze č. 1 Zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji. Otázkami č. 1, 2, 3 jsou zjišťovány základní údaje o respondentovi, to znamená pohlaví, věkové rozmezí a místo bydliště. Otázky 4-8 se týkají samotného sluchového postižení, jeho vzniku, rozsahu a využití kompenzačních pomůcek. Zbývající část je zaměřena na vzdělání, proces zaměstnávání a s ním spojené okolnosti. Závěrečná škálová otázka vyhodnocuje, na jakém stupni považují jedinci se sluchovým postižením svůj handicap jako přítěž.

8 Výsledky výzkumného šetření

Zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji.

1. dotazníková otázka: Jste muž nebo žena?

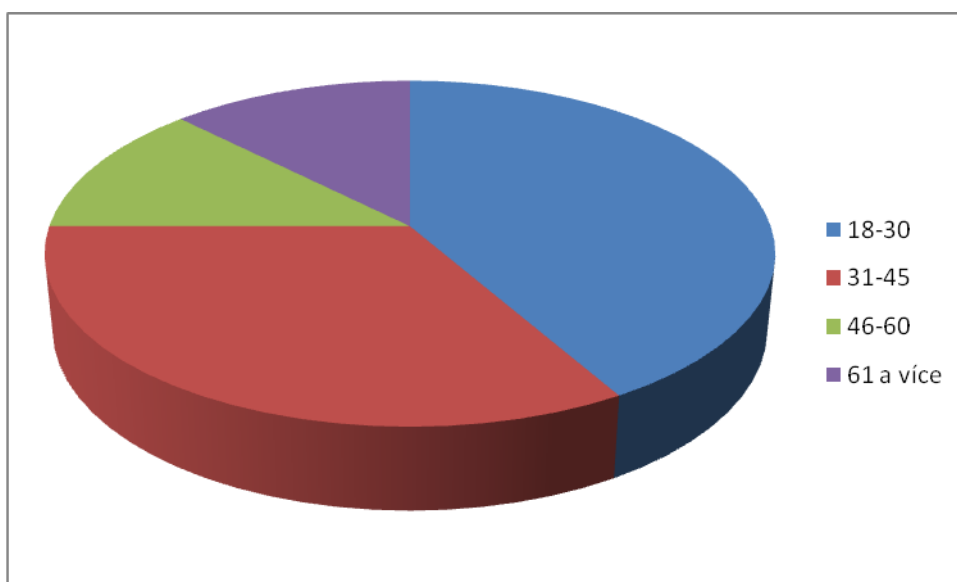
Graf č. 1 Složení respondentů dle pohlaví

Graf č. 1 zobrazuje účast mužů a žen na dotazníkovém šetření, kterou potvrdilo 12 mužů a 12 žen. Celkem bylo tedy pro výsledky šetření vybráno 24 dotazníků.

2. dotazníková otázka: Jaký je Váš věk?

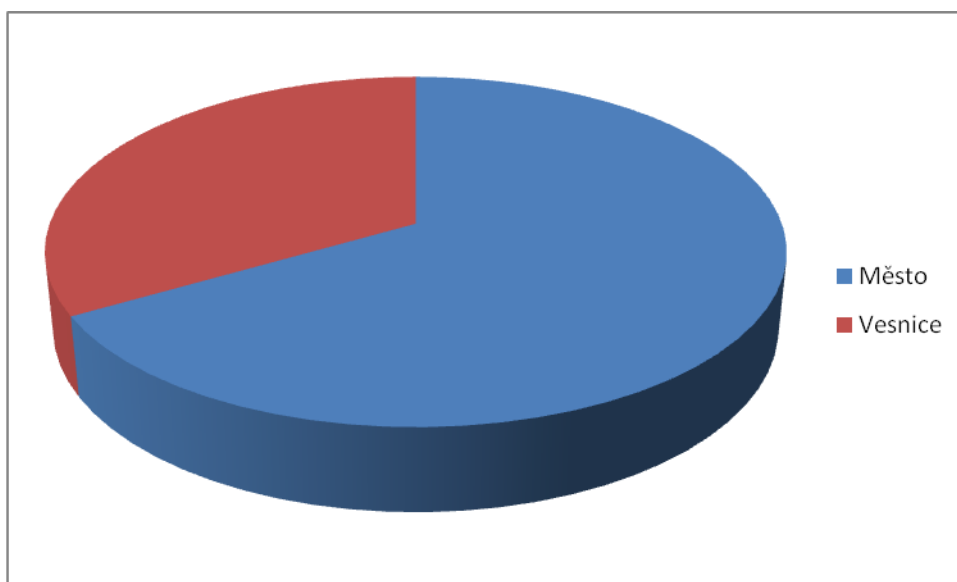
Graf č. 2 Věkové složení respondentů

Graf č. 2 znázorňuje, že dotazníkového šetření se zúčastnilo nejvíce osob ve věkovém rozmezí 18-30 let a to 10, rozmezí 31-45 pokrylo 8 osob, zbývající věková rozmezí jsou pak po 3 osobách.

3. dotazníková otázka: Místo Vašeho bydliště se nachází?

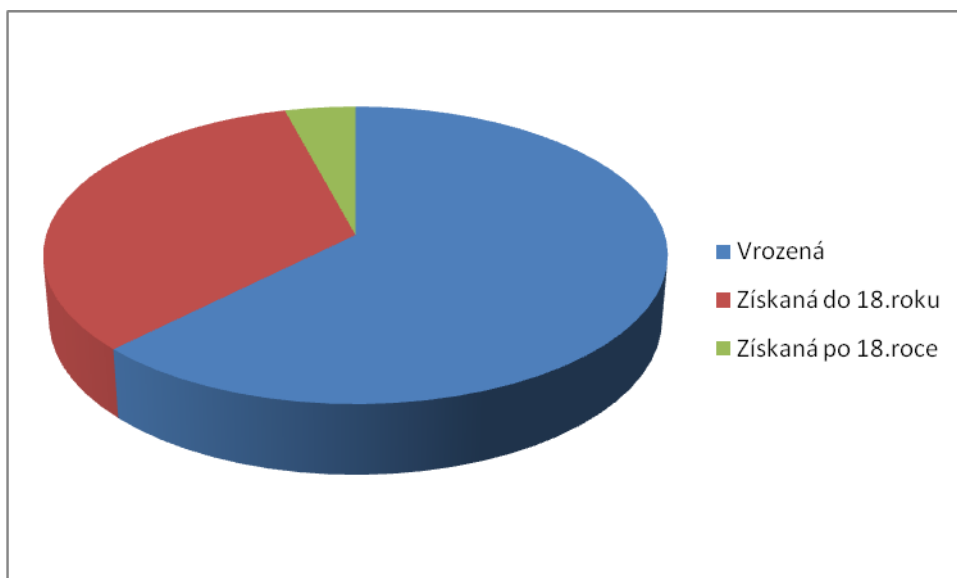
Graf č. 3 Místo bydliště

Z grafu č. 3 je možno vyčíst, že velká většina respondentů, přesněji tedy 16 osob uvedlo své místo bydliště ve městě. Zbývajících 8 osob pak pobývá na vesnici.

4. dotazníková otázka: Doba vzniku sluchového postižení z hlediska věku je ve Vašem případě?

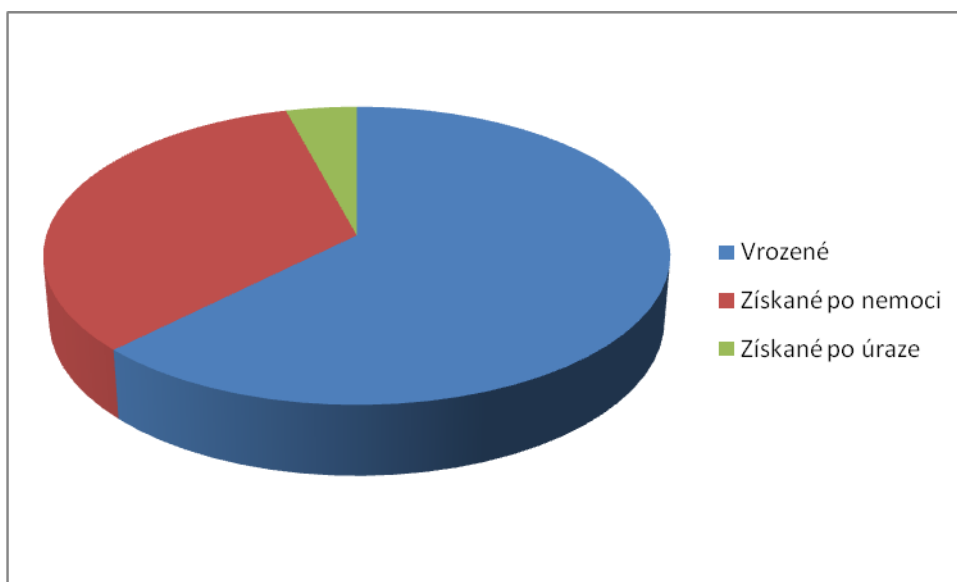
Graf č. 4 Doba vzniku sluchového postižení

Graf č. 4 udává, že u nadpoloviční většiny respondentů je doba vzniku sluchového postižení z hlediska věku vrozená. Tento výsledek odpovídá 15 ti respondentům. Do 18. roku získalo sluchové postižení 8 osob, po 18. roce pak osoba 1.

5. dotazníková otázka: Sluchové postižení je z hlediska příčiny ve Vašem případě?

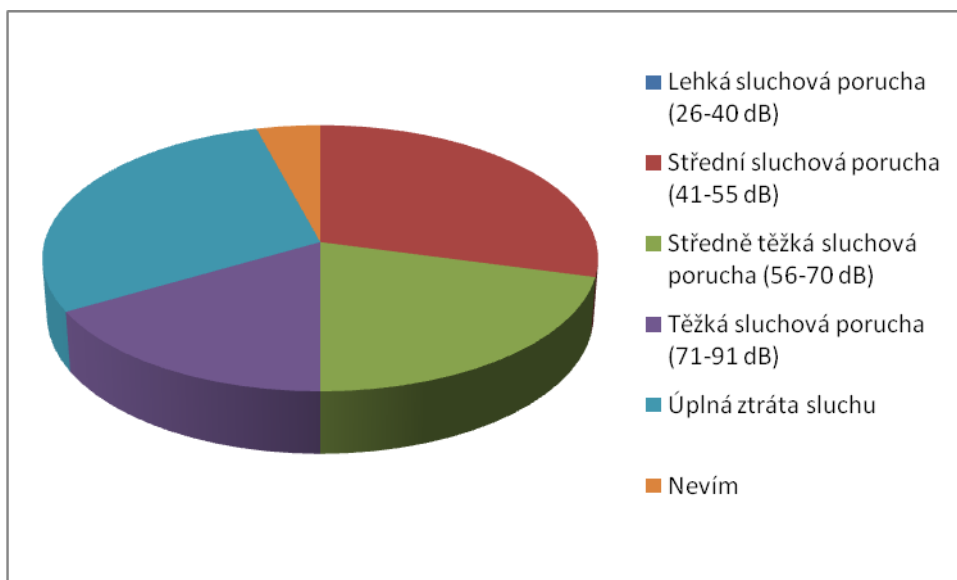
Graf č. 5 Příčina sluchového postižení

Graf č. 5 zobrazuje stejné výsledky jako předchozí graf a to, 15 osob s vrozenou příčinou sluchového postižení a 8 respondentů, kteří svůj handicap získali po nemoci. Díky úrazu pak má sluchové postižení pouze 1 osoba.

6. dotazníková otázka: V jakém rozsahu se projevuje Vaše sluchové postižení?

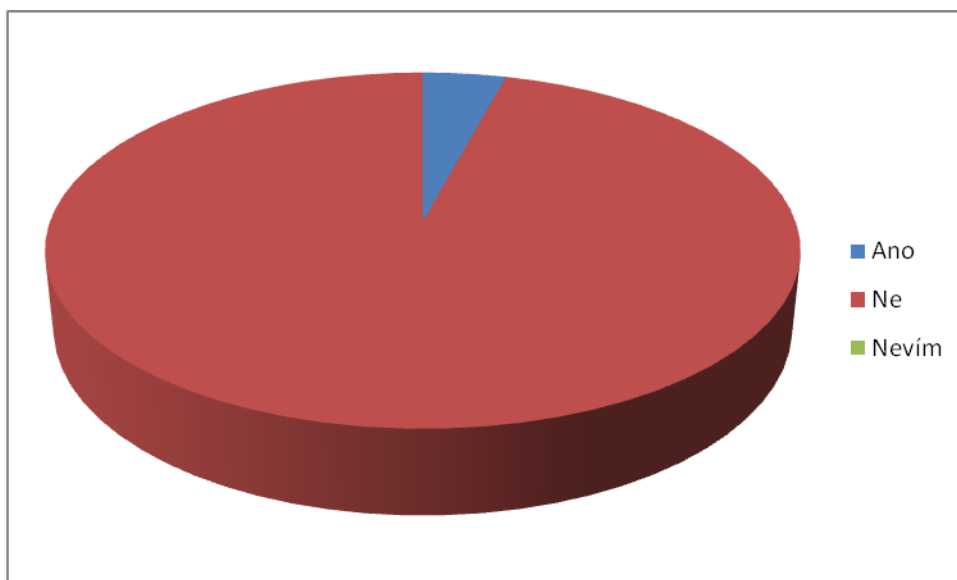
Graf č. 6 Rozsah sluchového postižení

Z grafu č. 6 je možné vyčíst, že v rozsahu lehké sluchové poruchy se nenachází ani jeden respondent, střední sluchová porucha se týká 7 osob, středně těžká 5 osob, těžkou sluchovou poruchu potvrdili 4 respondenti, úplnou ztrátou sluchu trpí 7 respondentů a 1 osoba uvedla, že neví, v jakém rozsahu se její handicap projevuje.

7. dotazníková otázka: Má sluchové postižení někdo z Vaší rodiny?

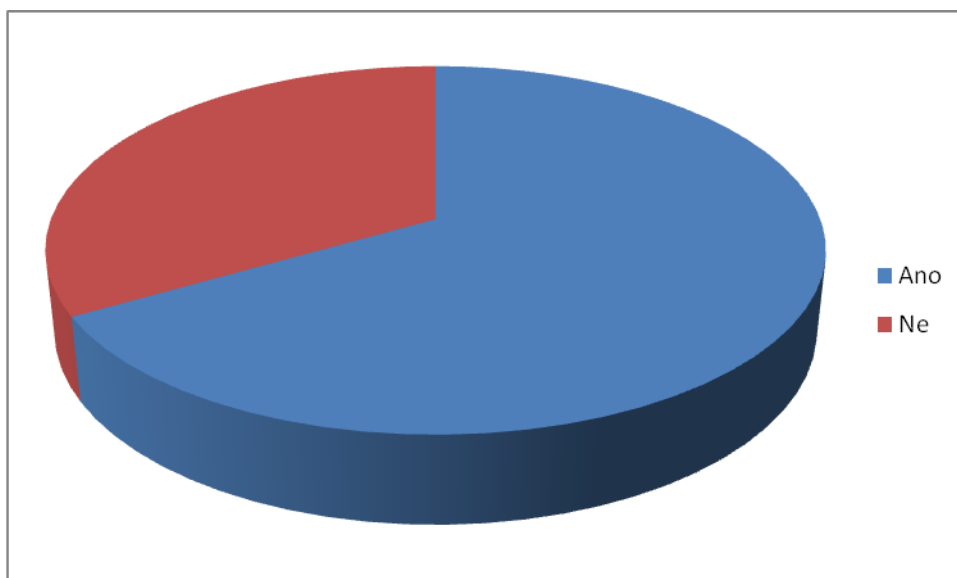
Graf č. 7 Výskyt sluchového postižení v rodině

Z grafu č. 7 vyplívá, že výskyt sluchového postižení v rodině se projevil pouze u 1 respondenta, zbývajících 23 uvedlo, že se handicap v rodině neobjevil.

8. dotazníková otázka: Využíváte pro své potřeby nějaké kompenzační pomůcky?

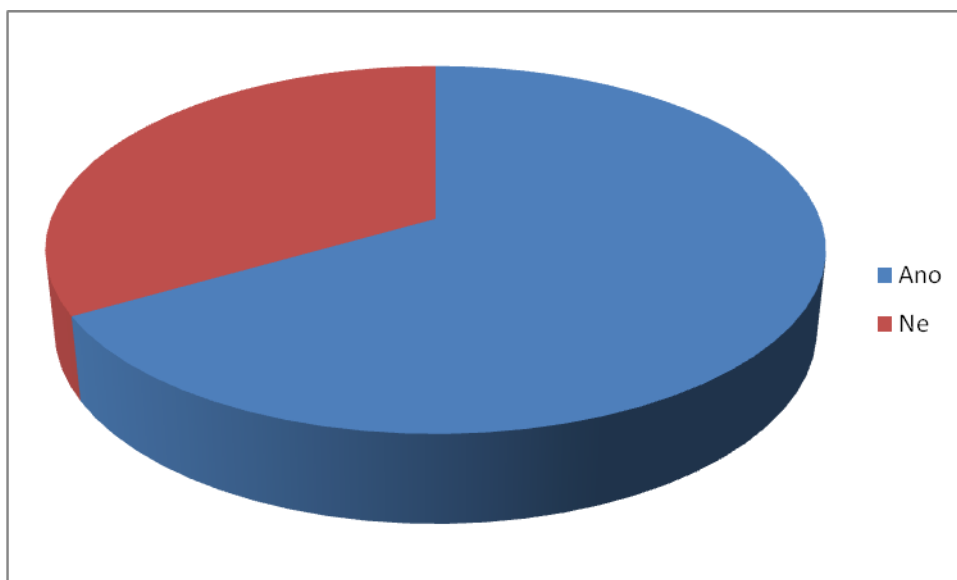
Graf č. 8 Užívání kompenzačních pomůcek

Graf č. 8 udává, že 16 osob užívá pro své potřeby kompenzační pomůcky, nejčastěji se pak jedná o sluchadla, což uvedlo 14 z 16 osob, zbývajících 2 pak uvedli kochleární implantát, dále někteří uvedli vibrační budík a signalizaci domovního zvonku. Užívání kompenzačních pomůcek pak zamítlo respondentů 8.

9. dotazníková otázka: Navštěvoval/a jste Základní školu pro sluchově postižené?

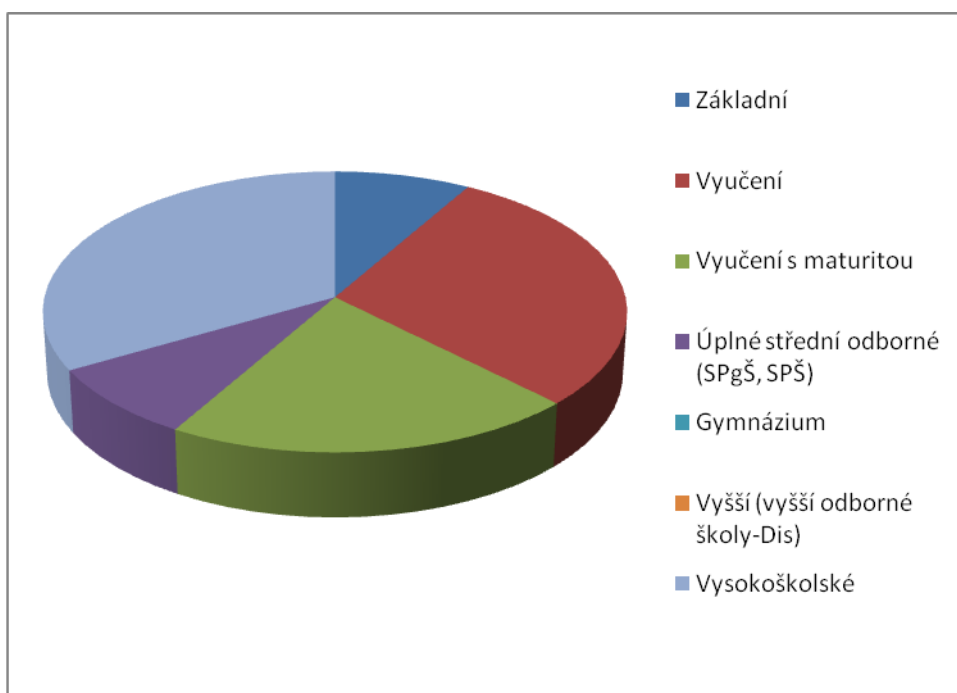
Graf č. 9 ZŠ pro sluchově postižené

Tento výsečový graf č. 9 zobrazuje, že většina respondentů navštěvovala Základní školu pro sluchově postižené, přesněji tedy 16 z nich. Zbýlých 8 uvedlo, že tento typ školy nenavštěvovali.

10. dotazníková otázka: Jaké je Vaše dosavadní nejvyšší dosažené vzdělání?

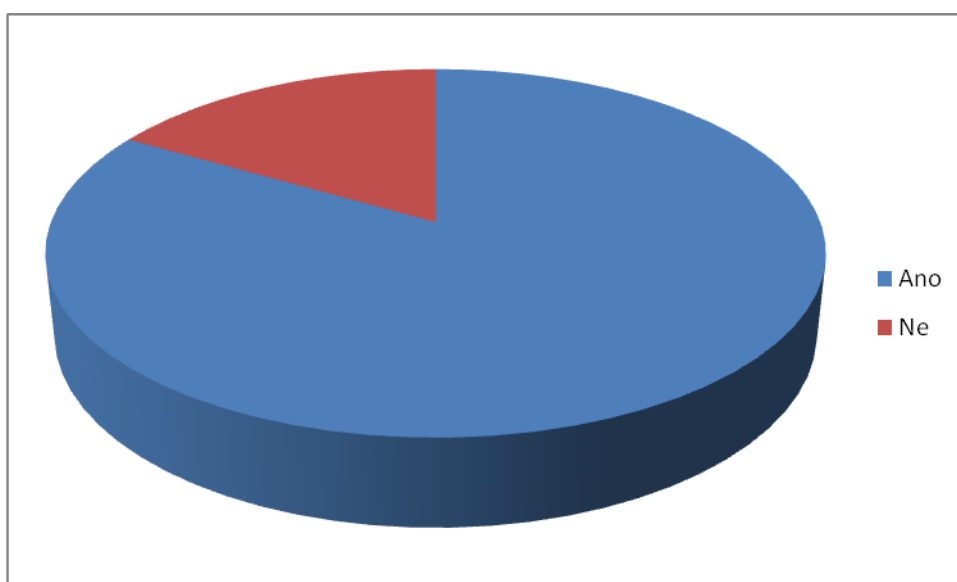
Graf č. 10 Dosažené vzdělání

Z následného grafu č. 10 je patrné, že větší podíly osob spadají na dosažené vzdělání vyučením, vyučením s maturitou a vysokoškolské. Nejvíce osob, tedy 8, dosáhlo vysokoškolského vzdělání, 7 osob vyučením, 5 respondentů má ukončené vzdělání vyučením s maturitou. Jako nejvyšší dosažené základní vzdělání uvedly 2 osoby, stejný počet i úplné střední odborné vzdělání.

11. dotazníková otázka: Pobíráte invalidní důchod?

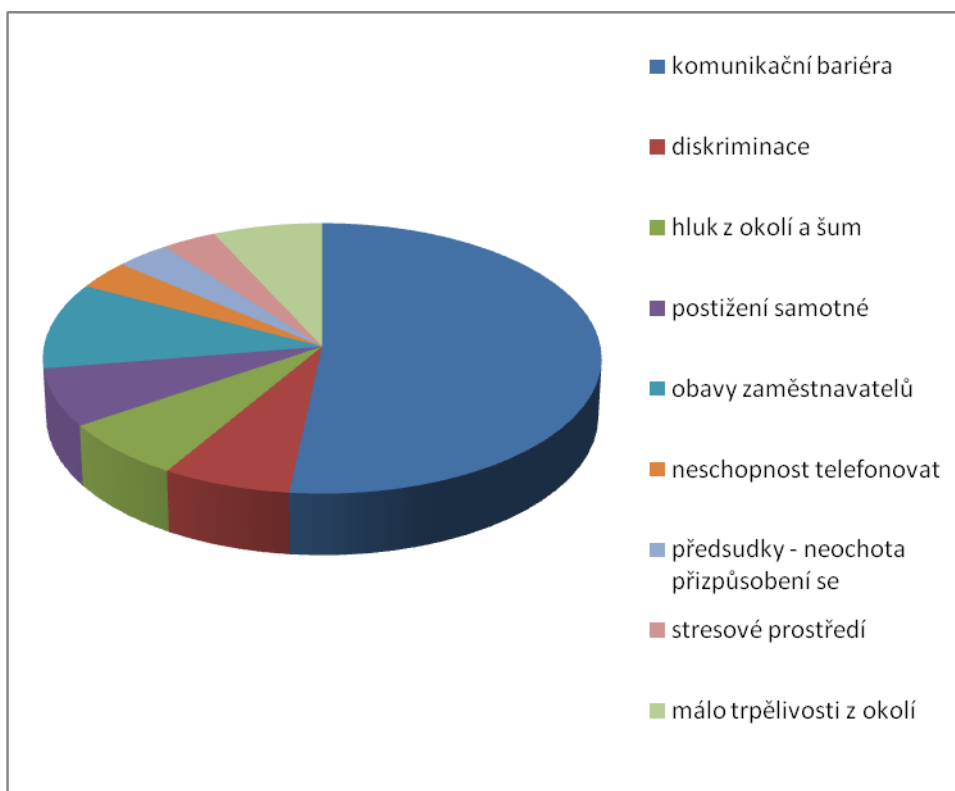
Graf č. 11 Pobírání invalidního důchodu

Graf č. 11 poukazuje na fakt, že zhruba třetina respondentů nepobírá invalidní důchod, tedy 4 osoby. Zbývá většina, a to 20 jedinců se k odběru invalidního důchodu hlásí.

12. dotazníková otázka: Jaké překážky nejvíce ztěžují práci u osob se sluchovým postižením? (např. komunikační bariéra, postižení samotné...)

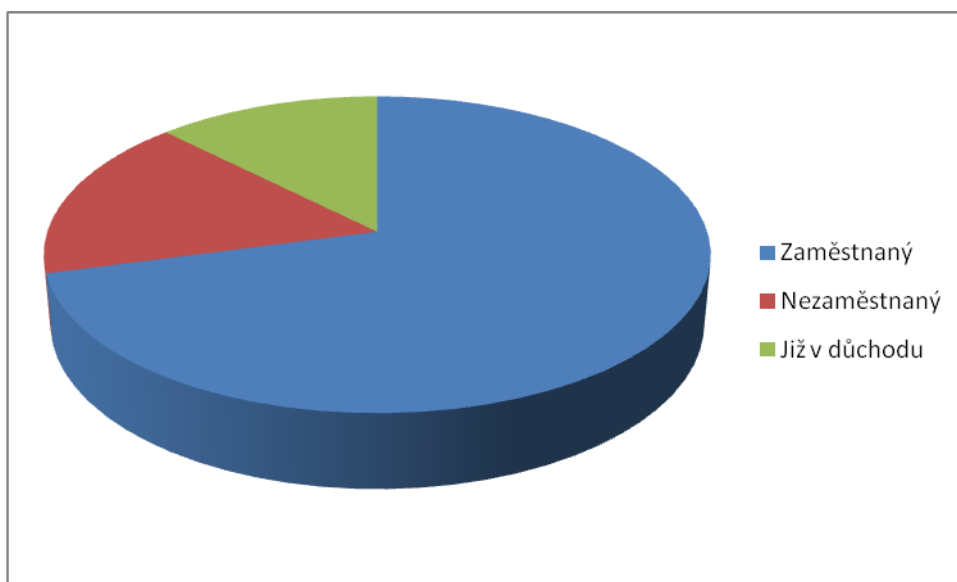
Graf č. 12 Nejčastější překážky v procesu zaměstnanosti

Výsledek grafu č. 12 byl zpracován na základě odpovědí z otevřené otázky u které někteří z respondentů uvedli i více odpovědí. Převážná většina považuje jako největší překážku ztěžující práci, komunikační bariéru. V tomto případě jde o 15 osob. Problém s diskriminací, hlukem z okolí a šumem, postižením samotným a málo trpělivosti uvedli vždy po 2 respondentech. Samotné obavy zaměstnavatelů uvádí 3 jedinci. Stresové prostředí, předsudky a neschopnost telefonovat uvedl vždy 1 respondent.

13. dotazníková otázka: Váš momentální stav z hlediska zaměstnanosti je?

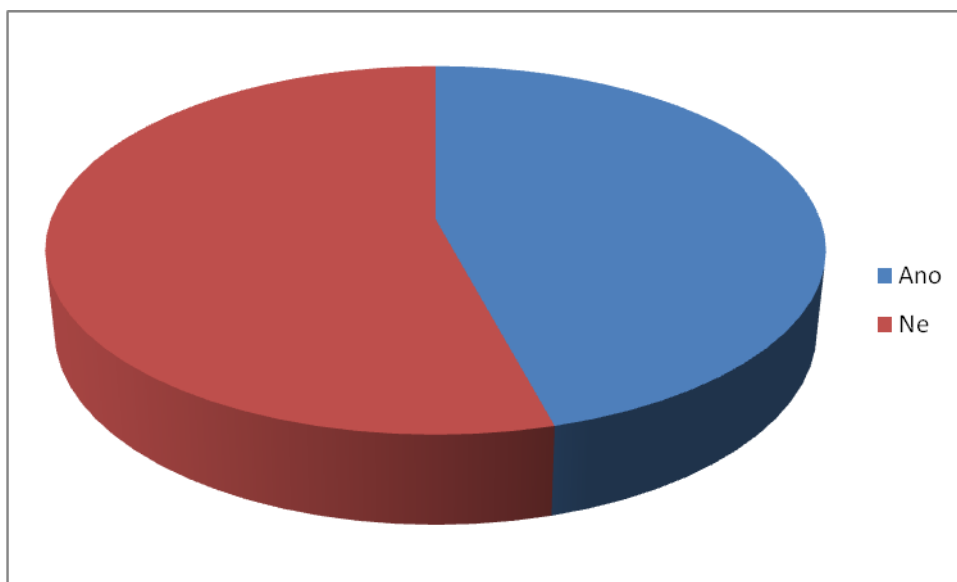
Graf č. 13 Momentální stav zaměstnanosti

Výšeč grafu č. 13 poukazuje na to, že z celkového počtu 24 dotazovaných je momentálně 17 osob zaměstnaných, 3 osoby již v důchodu a jen 4 respondenti nezaměstnaní.

14. dotazníková otázka: Pracujete (pracoval/a jste) v oboru, který odpovídá Vaší dosažené odbornosti?

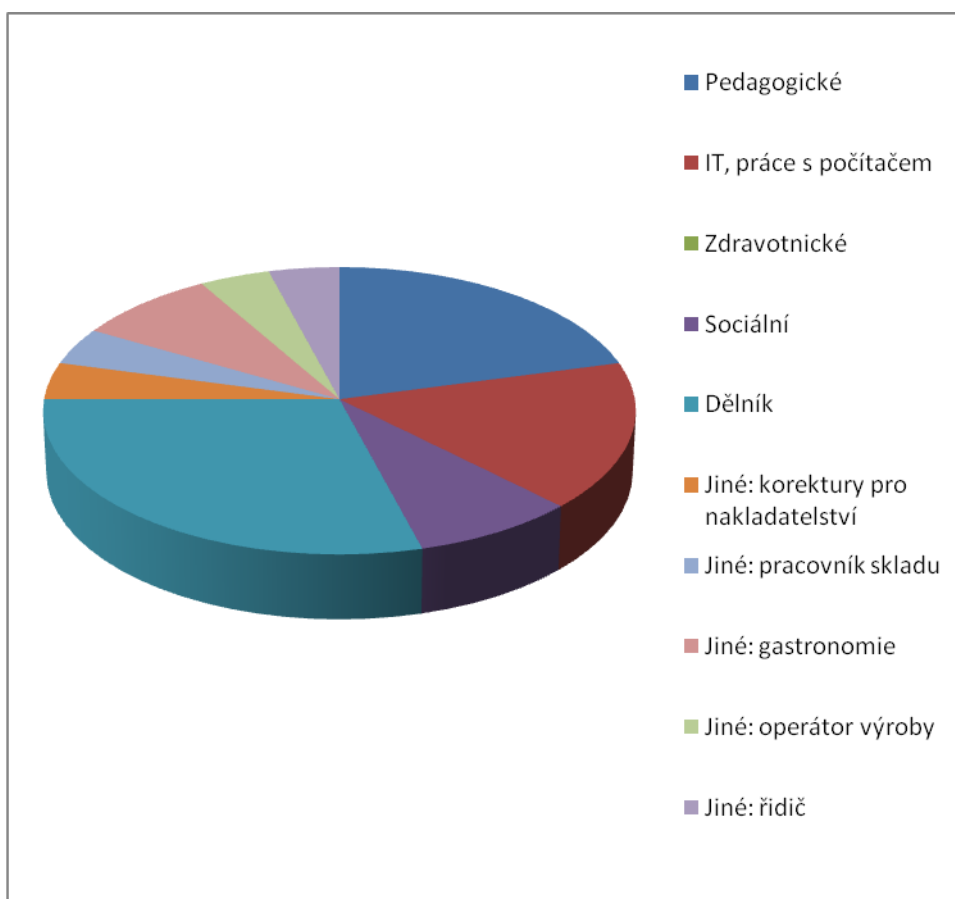
Graf č. 14 Zaměstnání v oboru, odpovídajícímu dosažené odbornosti

Graf č. 14 je ukazatelem toho, že více než polovina respondentů nepracuje v oboru, který odpovídá dosažené odbornosti, jde o 13 osob. O něco méně, 11 respondentů naopak našlo uplatnění v oboru, jenž odpovídá jejich odbornosti.

15. dotazníková otázka: V jakém odvětví pracujete (pracoval/a jste)?

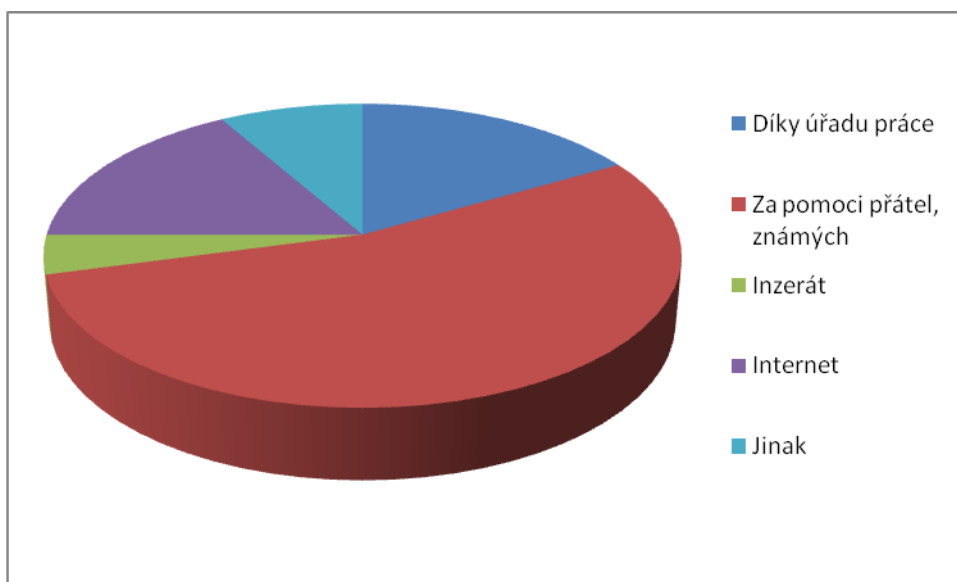
Graf č. 15 Odvětví zaměstnání

Z daného grafu č. 15 je znatelná různorodost odvětví, ve kterém jsou respondenti zaměstnáváni. S nejvyšším počtem 7 respondentů je dělnická profese. Pro odvětví pedagogické je to 5 osob, v oboru IT se uplatnily 4 osoby. Obor sociální i gastronomický v grafu pokrývají 2 respondenti. Zbývající jiná oborová zaměření uvedli respondenti jako řidiče, pracovníka skladu, korektury pro nakladatelství a operátor výroby.

16. dotazníková otázka: Jak jste si našel/a své dosavadní nebo poslední zaměstnání?

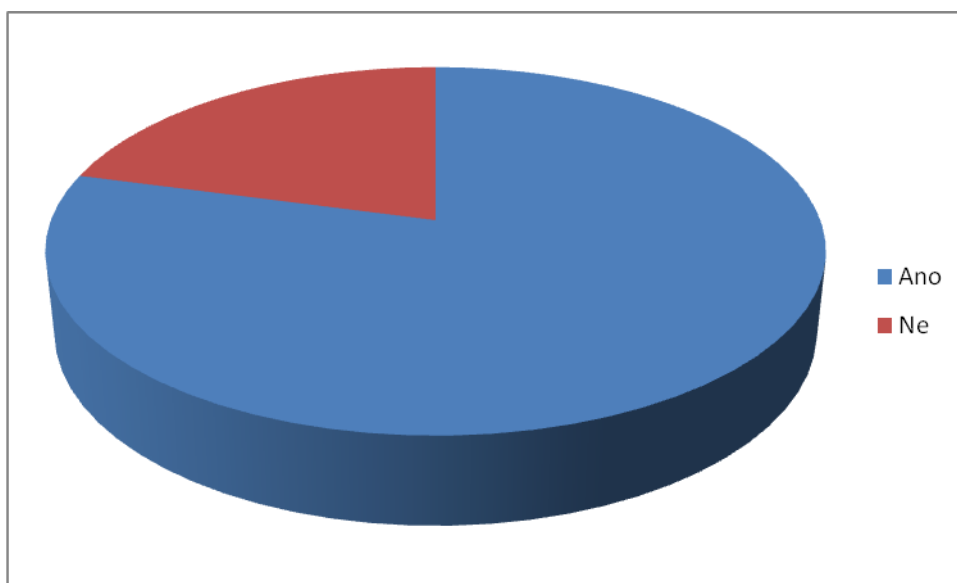
Graf č. 16 Způsob nalezení zaměstnání

Z grafu č. 16 jednoznačně vyplývá, že převážná většina si našla své zaměstnání za pomoci přátel a známých, přesněji 13 jedinců. Díky internetu našly své uplatnění 4 osoby, stejný počet i díky úřadu práce. Skrze inzerát se profesně uplatnila 1 osoba. Zbýlé 2 pak jiným způsobem.

17. dotazníková otázka: Pociťujete (pociťoval/a jste) někdy ztížené pracovní podmínky při hledání zaměstnání?

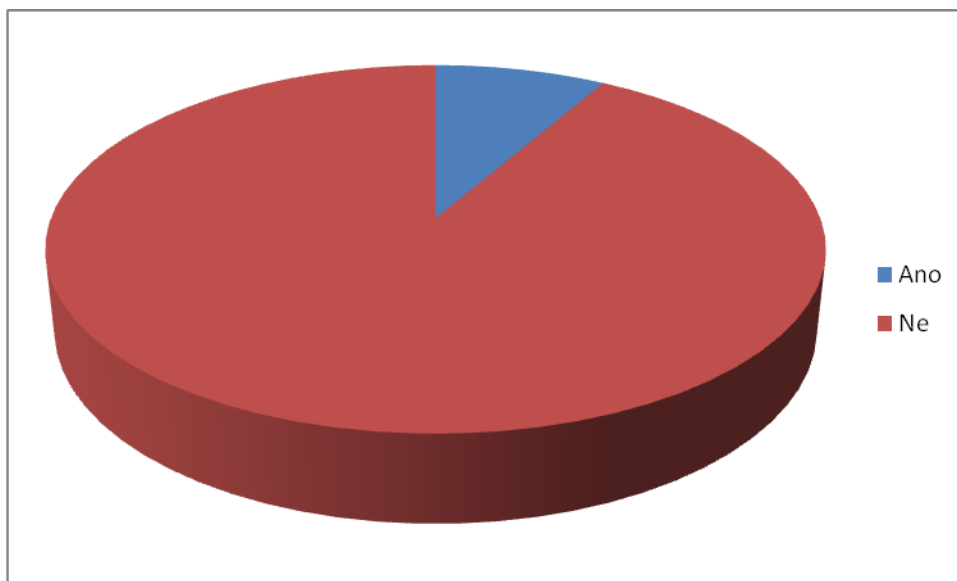
Graf č. 17 Ztížené pracovní podmínky při hledání zaměstnání

Z grafu č. 17 je jednoznačné, že skoro většina respondentů pociťuje nebo někdy pocítila ztížené pracovní podmínky při hledání zaměstnání. Tento fakt potvrdilo 19 osob, zbylých 5 se s tímto problémem nesetkalo.

18. dotazníková otázka: Poskytl Vám úřad práce dostatečné informace a pomoc při výběru zaměstnání?

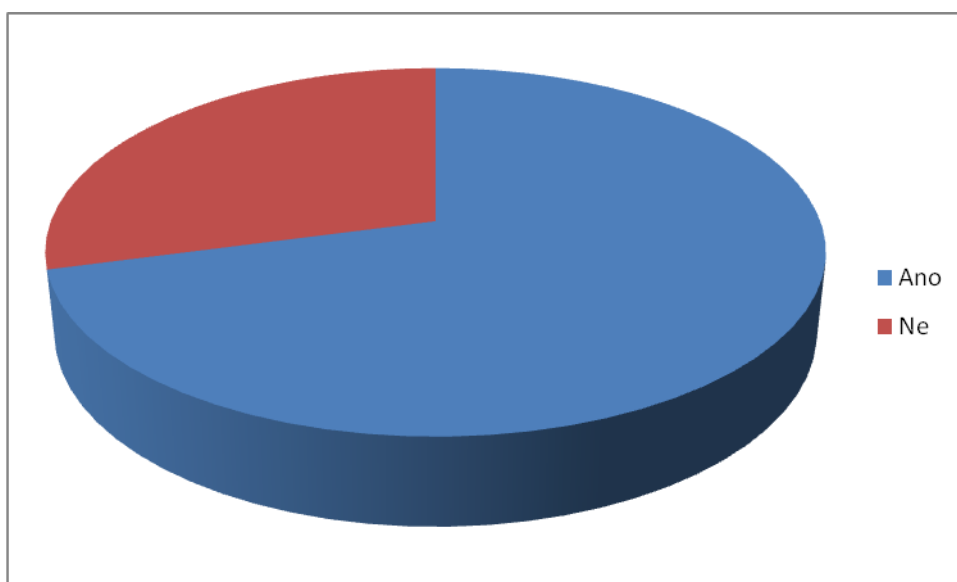
Graf č. 18 Poskytovaná pomoc úřadem práce

Daná výšeč grafu č. 18 fakticky vyznačuje to, že většina dotazovaných se nesetkala s dostatečnou pomocí a informacemi, poskytovanými úřadem práce, při výběru zaměstnání. Tento problém potvrdilo 22 osob, zbylé 2 uvedli, že jim byl úřad práce nápomocen.

19. dotazníková otázka: Pociťoval/a jste někdy neochotu ze strany zaměstnavatele vůči přijetí sluchově postiženého do pracovního poměru?

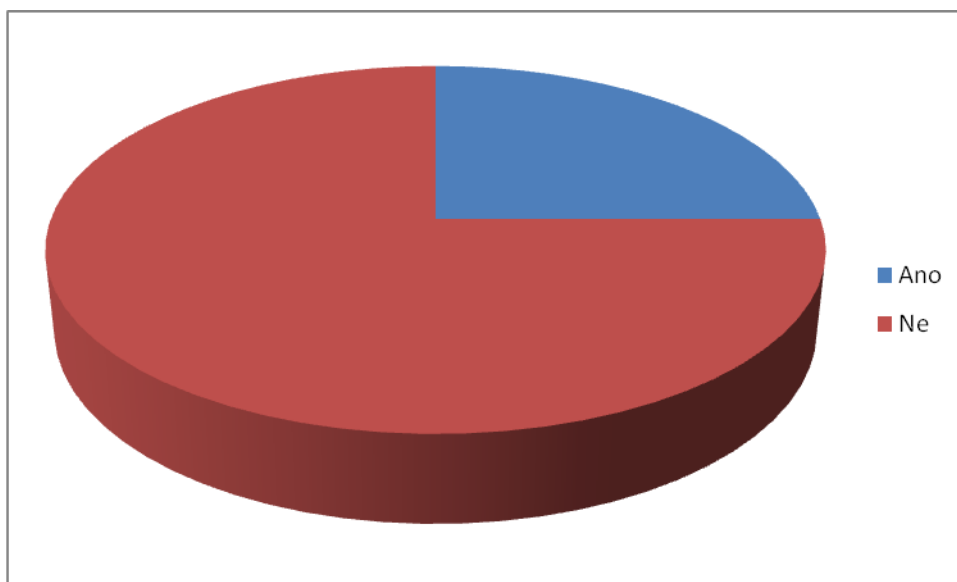
Graf č. 19 Neochota ze strany zaměstnavatele vůči přijetí sluchově postiženého

V daném grafu č. 19 je možné vidět znatelnou neochotu, nyní ze stran zaměstnavatelů, se kterou se sluchově postižení setkali. Tento problém již někdy pocítilo 17 osob, dalších 7 se s touto obtíží nesetkalo.

20. dotazníková otázka: Jsou (byly) Vám poskytovány nějaké výhody ze strany zaměstnavatele vůči Vašemu sluchovému postižení?

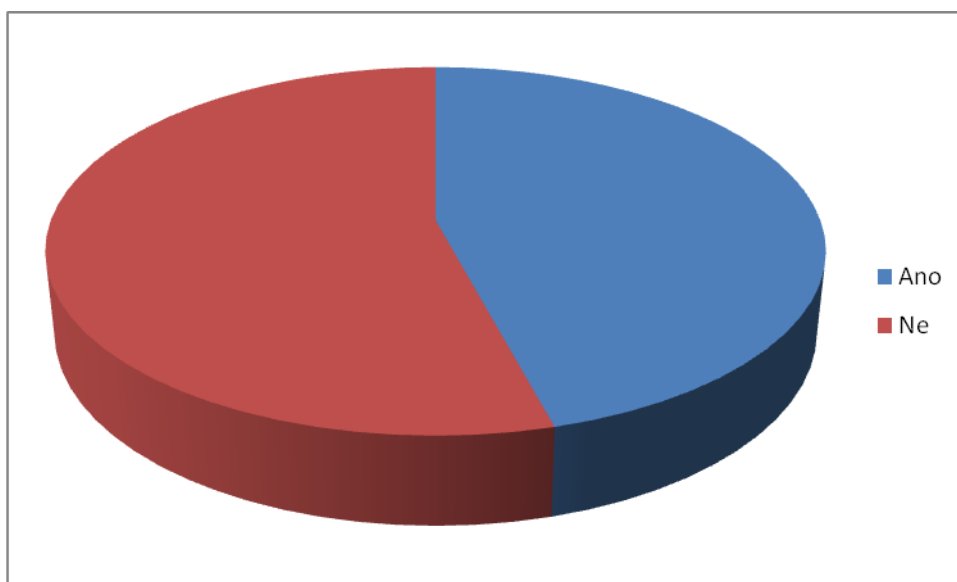
Graf č. 20 Poskytování výhod v zaměstnání

V tomto případě je možné z grafu č. 20 vyčíst přesnou čtvrtinu osob, kterým jsou nebo byly poskytovány výhody v zaměstnání vůči svému handicapu. Většina dotazovaných osob, tedy 18, uvedlo, že jim tyto výhody poskytovány nyní nejsou nebo nebyly.

21. dotazníková otázka: Setkal/a jste se někdy v zaměstnání s negativním přístupem ze strany kolegů, vůči Vašemu handicapu?

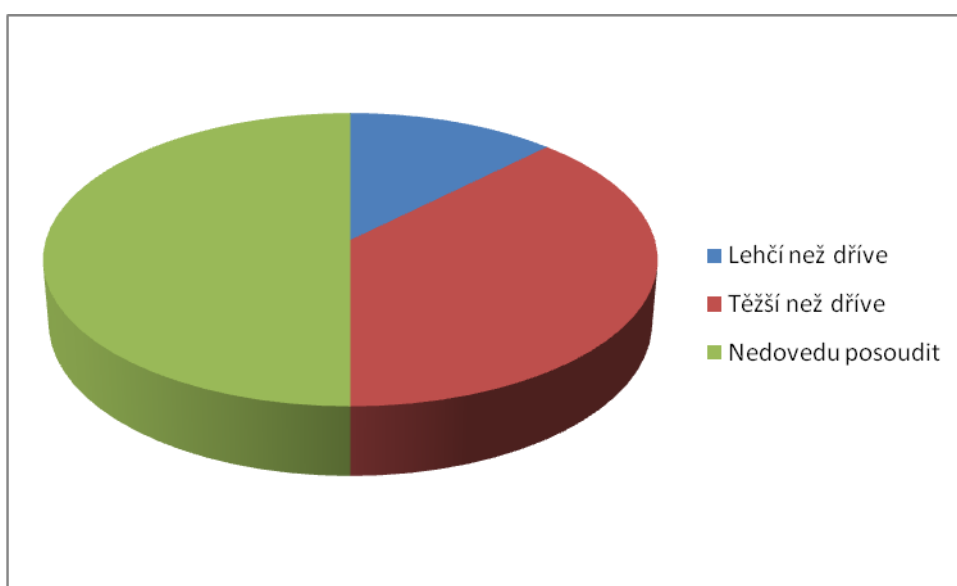
Graf č. 21 Negativní přístup ze strany kolegů, vůči handicapu

Z uvedených údajů v grafu č. 21 je prokazatelné, že není až tak znatelný rozdíl mezi osobami, které se s negativním přístupem setkaly, a které ne. Větší polovina, přesněji tedy 13 osob uvedlo jako svou odpověď ne. S negativním přístupem ze stran kolegů, se ale přesto 11 respondentů potkalo.

22. dotazníková otázka: Myslíte si, že j v dnešní době lehčí nebo těžší hledání zaměstnání jedinců s handicapem?

Graf č. 22 Hledání zaměstnání v současné době

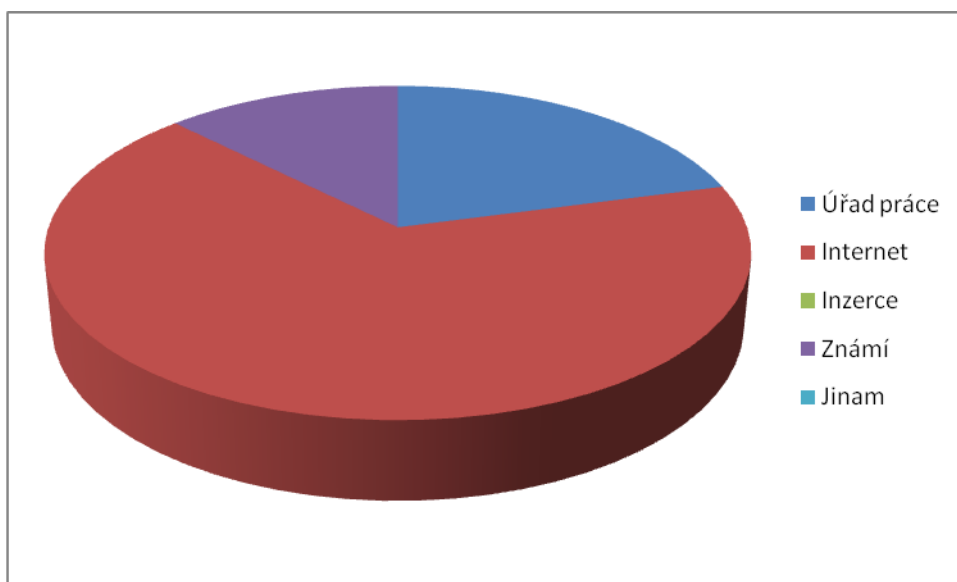

Danou problematiku v grafu č. 22 nedovede posoudit přesná polovina respondentů, což může být dáno věkovým rozmezím nebo málo zkušenostmi. Pouze 3 respondenti uvedli, že hledání zaměstnání je lehčí než dříve, z čehož by mohlo vyplývat, že tyto informace vychází od

respondentů již v důchodovém věku. Ostatních 9 osob udalo, že hledání zaměstnání je těžší než dříve.

23. dotazníková otázka: Kam byste se v dnešní době obrátil/a pro získání informací o pracovních příležitostech?

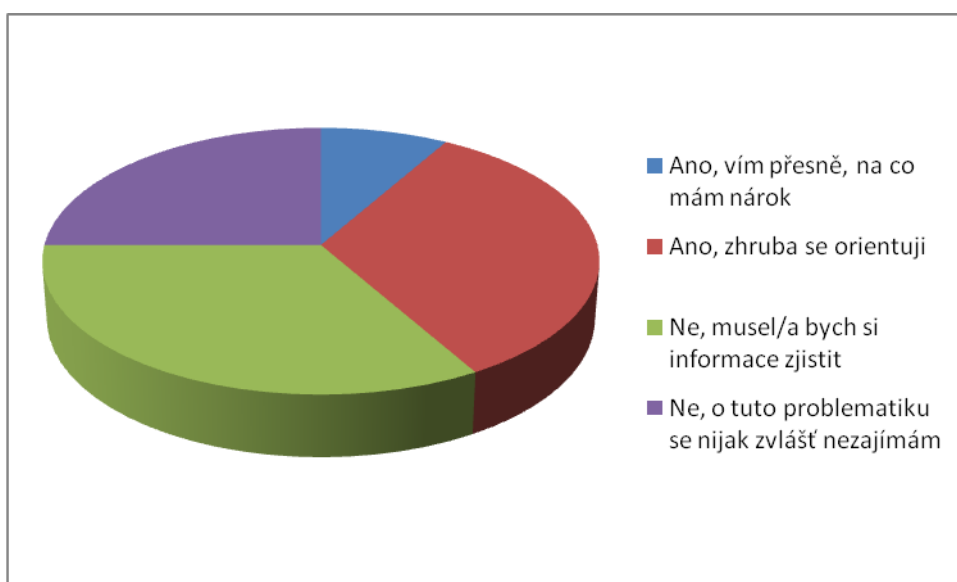
Graf č. 23 Informace o pracovních příležitostech

Z grafu č. 23 celkem jasně vyplývá, že velké množství dotazovaných by se pro získání informací o pracovních příležitostech obrátilo na hledání na internetu, a to 16 osob. Na úřad práce by se obrátilo 5 dotazovaných a známé by oslovili zbývající 3 jedinci.

24. dotazníková otázka: Orientujete se v zákoníku práce a znáte svá práva z hlediska zaměstnávání osob s handicapem?

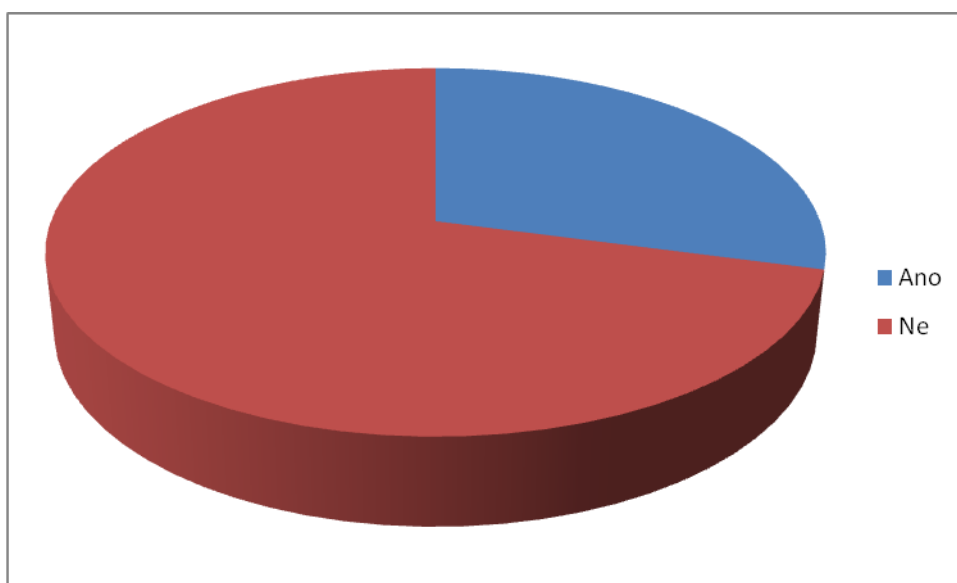
Graf č. 24 Znalost o svých právech

Graf č. 24 poukazuje na fakt, že pouze 2 respondenti vědí přesně, na co mají nárok, 8 osob se v této oblasti zhruba orientuje, stejný počet tuto problematiku nezná a musel by si informace zjistit. O svá práva se nijak zvlášť nezajímá 6 dotazovaných.

25. dotazníková otázka: Máte v blízké budoucnosti v plánu nějakou změnu zaměstnání?

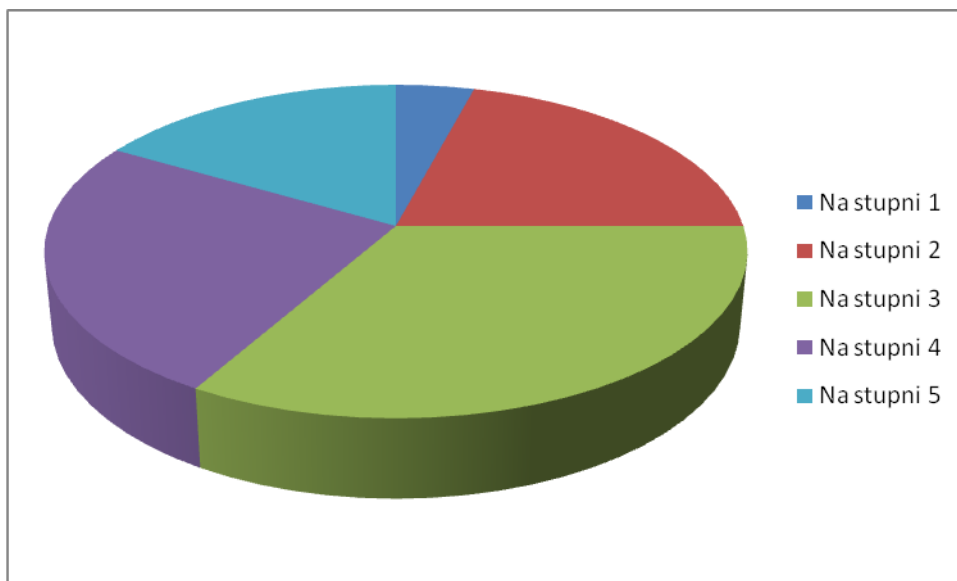
Graf č. 25 Plán změny zaměstnání

Graf č. 25 udává, že změnu zaměstnání má v blízké době v plánu jen 7 dotazovaných, 17 dalších ji neplánuje.

26. dotazníková otázka: Prostřednictvím níže uvedené škály zaškrtněte, na jakém stupni sám/a vůči své osobě vnímáte jako překážku svůj handicap?

Graf č. 26 Handicap jako překážka

Závěrem dotazníkového šetření byla škálová otázka, které nyní odpovídá graf č. 26. Toto vyobrazení udává, že na stupni 1 pociťuje svůj handicap jako překážku pouze 1 osoba, stupeň 2 zastává 5 respondentů, nejvíce osob však pociťuje překážku na stupni 3, a to 8 jedinců. Stupeň 4 označilo 6 respondentů, na posledním stupni pociťují svůj handicap 4 dotazovaní.

9 Diskuze

V této kapitole budou představena úskalí, výhody a nevýhody této práce včetně vyjádření potvrzení, či vyvrácení stanovených hypotéz.

Jak již bylo řečeno v úvodu, téma *zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji* jsem si zvolila z důvodu zájmu o tuto oblast a její problematiku. Celkově mě zajímalo, jak takové zaměstnávání probíhá, jaké překážky se u jedinců se sluchovým handicapem vyskytují nejčastěji a jakým způsobem během toho probíhá získávání informací a pomoci. Zaměstnávání není proces platný pouze pro intaktní populaci, ale i pro minoritní společnost neslyšících. Rozsah jejich sluchové vady nemusí být vždy tak markantní, aby nemohli mít na trhu práce odpovídající uplatnění, protože jejich mentalita a osobnost převážně narušena není. Největší úskalí shledávám v komunikaci, pro kterou nejsem sama dostatečně kompetentní a tak jako člověk se sluchovým postižením nemůže poskytnout plnohodnotnou verbální komunikaci mě, nemohu ani já poskytnout plnohodnotnou komunikaci ve znakovém jazyce jemu. V tomto případě jsem byla velice vděčná za pomoc sociální pracovnice z Unie neslyšících Brno, která mi byla nápomocna při tlumočení všech informací pro respondenty. Se samotnými jednotlivci jsem pak v případě nejasností komunikovala psanou formou pomocí internetu. Výběr zvolené metody hodnotím kladně, protože jsem díky ní měla možnost uzpůsobit otázky tak, aby byly co nejvíce pochopitelné pro skupinu neslyšících a zároveň nezabraly příliš mnoho času. Hlavní nevýhodu jsem zaznamenala v oslovování respondentů v kombinaci s limitací Jihomoravského kraje. Většina z nich jsou celoročně zahrnování průzkumy, dotazníky a šetřením, proto velmi klesá jejich ochota účastnit se těchto aktivit, což je na druhou stranu pochopitelné, protože jakmile se intaktní člověk zamyslí nad tím, jak často je součástí průzkumu, ať už ze strany operátorů nebo spokojenosti se službami různého druhu, není sám dobrovolně ochoten tyto aktivity podstupovat. V porovnání s minoritou neslyšících je třeba si hojnost těchto průzkumů zdvojnásobit a není se čemu divit. Na druhé straně, když by žádná ochota projevena nebyla, nemohla by tak ani vzniknout má bakalářská práce, proto zkušenost s tímto výzkumem shledávám jako velkou výhodu jak do budoucna, tak pro mne samotnou.

9.1 Vyjádření k jednotlivým výsledkům hypotéz

Hlavním cílem této bakalářské práce byla **analýza procesu zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji**. Po zhlédnutí výsledků šetření a následnému objasnění za pomoci tabulek, které budu uvádět níže, můžeme zjistit že:

• Hypotéza A:

Základní	2
Vyučení	7
Vyučení s maturitou	5
Úplné střední odborné (SPgŠ, SPŠ)	2
Gymnázium	0
Vyšší (vyšší odborné – Dis)	0
Vysokoškolské	8

Tab. 4: Dosažené vzdělání

Z tabulky č. 4 vyplývá, že nejvíce respondentů, kteří se účastnili průzkumu, uvedli jako své nejvyšší dosažené vzdělání vysokoškolské. Hypotéza A byla tvořena domněnkou, že nejvíce osob bude s dosaženým vzděláním vyučení. Tuto hypotézu tedy můžeme **vyvrátit**, jelikož nejvíce osob uvedlo jako své nejvyšší dosažené vzdělání vysokoškolské. Předpokládám, že je to tím, v jaké oblasti jsem průzkum prováděla a následně se tak rozšířil i mezi ostatní jedince stejného vzdělání. Profesně jde o osoby s pedagogickým, sociálním a IT vzděláním. Vzdělání vyučením bylo hned na místě druhém, kde šlo převážně o profese dělnické. Celkově byl pro mě tento výsledek pozitivním zjištěním, jelikož je dle něho znatelné, že i osoby se sluchovým handicapem jsou schopny dosahovat stejných cílů, jako intaktní jedinci.

• Hypotéza B:

Ano	2
Ne	22

Tab. 5: Úřad práce jako primární poskytovatel pomoci a informací

Z tabulky č. 5 je jasně znát výsledek, kterým můžeme hypotézu B opět **vyvrátit**. Předpokladem pro můj výzkum bylo, že úřad práce je primárním poskytovatelem pomoci a podpory při hledání zaměstnání osob se sluchovým postižením. Výsledkem je tato hypotéza jasně vyvrácena protože naprostá většina osob uvedla, že pro ně úřad práce není primárně ten,

který by jim tuto podporu poskytoval. Výsledek pro mě byl velmi překvapující, protože domněnka toho, že je úřad práce primárním poskytovatelem pomoci, byla poměrně jasná. V návaznosti na tuto hypotézu vyšel výsledek další otázky, že i přesto by se 5 respondentů v dnešní době při hledání zaměstnání obrátilo právě na úřad práce, převážná část, a to osob 16, by však využila internetu. Pro výsledek této hypotézy je možné stanovit pouze doporučení plynoucí pro úřady práce, na změnu většího zájmu a snahu při zaměstnávání osob s handicapem.

• **Hypotéza C:**

Komunikační bariéra	15
Diskriminace	2
Hluk z okolí a šum	2
Postižení samotné	2
Málo trpělivosti	2
Obavy zaměstnavatelů	3
Stresové prostředí	1
Předsudky	1
Neschopnost telefonovat	1

Tab. 6: Největší bariéra v procesu zaměstnávání

Hypotéza C vycházela z předpokladu, že největší překážkou, která ztěžuje proces zaměstnání, je vzájemná komunikace mezi sluchově postiženým a intaktním jedincem. Dle výsledků shrnutých do tabulky č. 6 je zřetelné, že tuto hypotézu můžeme **potvrdit**. Jako největší překážku opravdu uvedlo 15 osob komunikační bariéru, která pro ně v procesu zaměstnání a nejspíše i v běžném životě, hraje největší roli. Další z překážek jenž respondenti v této otázce uvedli, tvoří převážně doplňkovou formu. Nejvýznamnější je pro ně především komunikace. Pouze malá část respondentů uvedla primární překážku jako předsudky, diskriminace nebo obavy zaměstnavatelů. Jeden z respondentů uvedl jako negativum v neschopnosti telefonovat, což může být na některých profesních pozicích také významnou bariérou, která osobám se sluchovým postižením ztěžuje práci. V tomto případě bychom mohli uvést doporučení, že pokud se zaměstnavatel rozhodne do pracovního poměru přijmout osobu se sluchovým, či jiným handicapem, je třeba, aby tomu uzpůsobil podmínky, vytvořil vhodné prostředí, a alespoň částečně projevil snahu aklimatizovat se do procesu komunikace s neslyšícím.

- **Hypotéza D:**

Zaměstnaný	17
Nezaměstnaný	4
Již v důchodu	3

Tab. 7: Aktuální stav zaměstnanosti

Poslední předběžnou domněnkou mého výzkumu bylo, že většina respondentů je aktuálně ve stavu zaměstnanosti. Vycházela jsem z toho, že převážnou část respondentů budou tvořit osoby v produktivním věku, proto je pro ně tak jako pro intaktní populaci, práce důležitá. Tato hypotéza D mi byla dle výsledků šetření **potvrzena**. Zhruba 70% respondentů se sluchovým postižením je opravdu aktuálně ve stavu zaměstnanosti. Tento fakt je pozitivním výsledkem, že i přesto, že proces zaměstnávání zahrnuje nejrůznější překážky, dokáže se do něho většina sluchově postižených socializovat.

10 Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá **zaměstnáváním osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji**.

Práce je rozdělena na dvě části. První část je teoretická a byla v ní popsána problematika sluchového postižení. První kapitola pak byla věnována sluchovému postižení, vymezení vědního oboru surdopedie, definici a etiologii. Uvedena zde byla také klasifikace sluchového postižení a podstatnou podkapitolu tvoří komunikace s osobami se sluchovým postižením. Následující, druhá kapitola vymezovala edukaci osob se sluchovým postižením od raného věku až po možnosti terciálního vzdělávání. Kapitola třetí byla stěžejní pro právní úpravu upravující zaměstnávání osob zdravotně postižených a v kapitole poslední jsme se věnovali procesu zaměstnávání osob se sluchovým postižením, jeho formám a možnostem, které jsou těmto jedincům nabízeny. V neposlední řadě zde byla uvedena podkapitola, věnující se aktuálnímu stavu nezaměstnanosti vyplývající ze statistiky úřadu práce pro rok 2015.

Druhá, empirická část práce, byla věnována výzkumu. Zde jsem uvedla stanovené výzkumné cíle a hypotézy, byl popsán výzkumný soubor a metodika. V neposlední řadě byly také uvedeny výsledky výzkumného šetření, včetně diskuze a vyjádření k jednotlivým výsledkům.

Hlavním cílem této práce bylo zjistit, jakým způsobem probíhá proces zaměstnávání, jaké se v něm vyskytují překážky a další z výhod a nevýhod. K získávání dat byla použita dotazníková metoda. Výsledky výzkumu byly zaznamenány do grafů a následně vyhodnoceny.

Z výsledků stanovených hypotéz je patrné, že ze všech zúčastněných respondentů je nejvíce s dosaženým vysokoškolským vzděláním, což bylo pravděpodobně dáno tím, v jaké oblasti byl průzkum prováděn a následně se tak rozšířil i mezi ostatní jedince stejného vzdělání. Profesně šlo o osoby s pedagogickým, sociálním a IT vzděláním. Vzdělání vyučením bylo hned na místě druhém, kde šlo převážně o profese dělnické. Z tohoto výsledku je znatelné, že i osoby se sluchovým handicapem jsou schopny dosahovat stejných cílů, jako intaktní jedinci. Dalším podstatným zjištěním bylo, že v procesu zaměstnávání nehraje úřad práce primární roli a většina respondentů tak uvedla, že jim při hledání zaměstnání nebyla poskytována dostatečná pomoc a informace. Pro tento výsledek jsem uvedla pouze možné doporučení plynoucí pro úřady práce, na změnu většího zájmu a snahu při zaměstnávání osob

s handicapem. Neposlední výsledek v empirické části dále uvedl, že největší bariérou při práci u osob se sluchovým postižením je komunikace. Další překážky, které respondenti uvedli, tvořily převážně doplňkovou formu, jelikož primární byla především komunikace. V tomto případě byla uvedena doporučení, že pokud se zaměstnavatel rozhodne do pracovního poměru přijmout osobu s handicapem, je třeba, aby tomu uzpůsobil podmínky, vytvořil vhodné prostředí, a alespoň částečně projevil snahu aklimatizovat se do procesu komunikace s neslyšícím. Posledním podstatným výsledkem výzkumu bylo zjištění aktuálního stavu zaměstnanosti jedinců se sluchovým postižením, přičemž zhruba 70% respondentů zde uvedlo, že jsou aktuálně zaměstnaní. Tento fakt byl pro výzkum pozitivním výsledkem, že i přesto, že proces zaměstnávání zahrnuje nejrůznější překážky, dokáže se do něho většina sluchově postižených socializovat.

Použitá literatura a prameny

HORÁKOVÁ, Radka. Sluchové postižení: úvod do surdopedie. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, 159 s. ISBN 978-80-262-0084-0.

KAHOUN, Vilém. Sociální zabezpečení: vybrané kapitoly. 2. aktualiz. vyd. Editor Marie Vítková. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2013, 463 s. ISBN 978-807-3877-330.

KRHUTOVÁ, Lenka. Občané se zdravotním postižením a veřejná správa. 1. vyd. Olomouc: Výzkumné centrum integrace zdravotně postižených, 2005, 268 s. ISBN 80-903-6580-9.

LEIBLOVÁ, Zdeňka. Nový zákon o zaměstnanosti s komentářem včetně prováděcích předpisů od 1. 10. 2004. Olomouc: ANAG, 2004, 255 s. ISBN 80-726-3241-8.

LEJSKA, Mojmir. Poruchy verbální komunikace a foniatrie. Brno: Paido - edice pedagogické literatury, 2003, 156 s. ISBN 80-731-5038-7.

LEONHARDT, Annette. Úvod do pedagogiky sluchovo postihnutých: so 44 obrázkami, 15 tabulkami a 77 cvičeními. In HORÁKOVÁ, Radka. Sluchové postižení: úvod do surdopedie. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, 159 s. ISBN 978-80-262-0084-0.

MACHOVÁ, Jitka. Biologie člověka pro speciální pedagogy. In SLOWÍK, Josef. Speciální pedagogika. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 160 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1733-3.

MICHALÍK, Jan. Legislativa handicapovaných. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 227 s. ISBN 978-80-244-3678-4.

MICHALÍK, Jan. Zdravotní postižení a pomáhající profese. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 511 s. ISBN 978-807-3678-593.

PIPEKOVÁ, Jarmila. Kapitoly ze speciální pedagogiky. 3. přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2010, 401 s. ISBN 978-807-3151-980.

POTMĚŠIL, Miloň. Čtení k surdopedii. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 217 s. Učebnice (Univerzita Palackého). ISBN 80-244-0766-3.

REGEC, Vojtech a STEJSKALOVÁ, Kateřina. Komunikace a lidé se specifickými potřebami. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 204 s. ISBN 978-80-244-3203-8.

RENOTIÉROVÁ, Marie a LUDÍKOVÁ, Libuše. Speciální pedagogika. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003, 290 s. Učebnice (UP Olomouc). ISBN 80-244-0646-2.

RŮŽIČKA, Michal. Krizová intervence pro speciální pedagogy. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 168 s. ISBN 978-80-244-3305-9.

SLOWÍK, Josef. Komunikace s lidmi s postižením: integrace školní a sociální. Vyd. 1. Editor Marie Vítková. Praha: Portál, 2010, 155 s. ISBN 978-80-7367-691-9.

SLOWÍK, Josef. Speciální pedagogika. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 160 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1733-3.

SOURALOVÁ, Eva. Surdopedie I: studijní opora pro kombinované studium: povinný studijní materiál pro obor Speciální pedagogika předškolního věku. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005, 54 s. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 80-244-1007-9.

SPÁČILOVÁ, Hana. Pedagogická diagnostika v primární škole. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, 119 s. ISBN 978-80-244-2264-0.

STRNADOVÁ, Věra. *Jaké je to neslyšet*. Praha: Česká unie neslyšících, 1995.

TOMEŠ, Igor. Obory sociální politiky. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 366 s. ISBN 978-80-7367-868-5.

TOMEŠ, Igor. Úvod do teorie a metodologie sociální politiky. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 439 s. ISBN 978-80-7367-680-3.

VALENTA, Milan. Přehled speciální pedagogiky: rámcové kompendium oboru. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014, 269 s. ISBN 978-802-6206-026.

VÍTKOVÁ, Marie. Integrativní školní (speciální) pedagogika: základy, teorie, praxe. Vyd. 2. Brno: MSD, 2004, 248 s. ISBN 8086633225.

WORRALL, Linda., HICKSON, Louise. Communication disability in aging: from preventiv to intervention. In SLOWÍK, Josef. Speciální pedagogika. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 160 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1733-3.

České právní dokumenty

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů

Elektronické zdroje

Česká unie pro podporované zaměstnávání: Co je PZ?. Česká unie pro podporované zaměstnávání [online]. 2011 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://unie-pz.cz/3-podporovane-zamestnavani/14-co-je-pz.html>

Tichý svět: O nás. Tichý svět: O nás [online]. 2014 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.tichysvet.cz/o-nas>

JIRÁSEK, Petr a TOUŠKOVÁ, Eva. Měsíční statistická zpráva: únor 2015. In: Integrovaný portál MPSV: Úřad práce ČR [online]. 2014. vyd. Brno, 2014, 8. 10. 2014 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhm/statistiky>

Seznam zkratek

WHO – Světová zdravotnická organizace

SCP – Speciálně pedagogické centrum

OZP – Osoba se zdravotním postižením

Seznam grafů

Graf č. 1 Složení respondentů dle pohlaví

Graf č. 2 Věkové složení respondentů

Graf č. 3 Místo bydliště

Graf č. 4 Doba vzniku sluchového postižení

Graf č. 5 Příčina sluchového postižení

Graf č. 6 Rozsah sluchového postižení

Graf č. 7 Výskyt sluchového postižení v rodině

Graf č. 8 Užívání kompenzačních pomůcek

Graf č. 9 Základní škola pro sluchově postižené

Graf č. 10 Dosažené vzdělání

Graf č. 11 Pobírání invalidního důchodu

Graf č. 12 Nejčastější překážky v procesu zaměstnanosti

Graf č. 13 Momentální stav zaměstnanosti

Graf č. 14 Zaměstnání v oboru, odpovídajícímu dosažené odbornosti

Graf č. 15 Odvětví zaměstnání

Graf č. 16 Způsob nalezení zaměstnání

Graf č. 17 Ztížené pracovní podmínky při hledání zaměstnání

Graf č. 18 Poskytovaná pomoc úřadem práce

Graf č. 19 Neochota ze strany zaměstnavatele vůči přijetí sluchově postiženého

Graf č. 20 Poskytování výhod v zaměstnání

Graf č. 21 Negativní přístup ze strany kolegů, vůči handicapu

Graf č. 22 Hledání zaměstnání v současné době

Graf č. 23 Informace o pracovních příležitostech

Graf č. 24 Znalost o svých právech

Graf č. 25 Plán změny zaměstnání

Graf č. 26 Handicap jako překážka

Seznam tabulek

Tab. 1 Vývoj nezaměstnanosti

Tab. 2 Uchazeči o zaměstnání podpoření v rámci vybraných nástrojů APZ a rekvalifikace uchazečů a zájemců o zaměstnání

Tab. 3 Shrnující údaje respondentů se sluchovým postižením

Tab. 4 Dosažené vzdělání

Tab. 5 Úřad práce jako primární poskytovatel pomoci a informací

Tab. 6 Největší bariéra v procesu zaměstnávání

Tab. 7 Aktuální stav zaměstnanosti

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník – Zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji

Příloha č. 2 Kontakty na SPC pro sluchově postižené v Jihomoravském kraji

Příloha č. 3 Seznam středních škol pro sluchově postižené v Jihomoravském kraji

Příloha č. 4 Výňatek ze zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb.

Příloha č. 1 Dotazník – Zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji

Dobrý den,

jmenuji se Barbora Fabíková a jsem studentkou UP v Olomouci, 3. ročník - obor speciální pedagogika ortokomunikace.

V tomto ročníku se zabývám bakalářskou prací s tematikou zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji, proto jsem si pro tyto potřeby vypracovala následující dotazník, čímž bych Vás ráda požádala o jeho vyplnění. Dotazník je samozřejmě anonymní a zabere Vám přibližně 5 minut.

Děkuji za Váš čas a spolupráci.

- 1) Jste muž nebo žena?
☐ Muž ☐ Žena
- 2) Jaký je Váš věk?
☐ 18-30 ☐ 31-45 ☐ 46-60 ☐ 61 a více
- 3) Místo Vašeho bydliště se nachází?
☐ Ve městě ☐ Na vesnici
- 4) Doba vzniku sluchového postižení z hlediska věku je ve Vašem případě?
☐ Vrozená ☐ Získaná do 18. roku ☐ Získaná po 18. roce
- 5) Sluchové postižení z hlediska příčiny je ve Vašem případě?
☐ Vrozené ☐ Získané po úraze ☐ Získané po nemoci
- 6) V jakém rozsahu se projevuje Vaše sluchové postižení?
☐ Lehká sluchová porucha (26-40 dB) ☐ Střední sluchová porucha (41-55 dB) ☐ Středně těžká sluchová porucha (56-70 dB)
☐ Těžká sluchová porucha (71-91 dB) ☐ Úplná ztráta sluchu ☐ Nevím
- 7) Má sluchové postižení někdo z Vaší rodiny?
☐ Ano ☐ Ne ☐ Nevím
- 8) Využíváte pro své potřeby nějaké kompenzační pomůcky?
☐ Ano Jaké?: ☐ Ne
- 9) Navštěvoval/a jste Základní školu pro sluchově postižené?
☐ Ano ☐ Ne
- 10) Jaké je Vaše dosavadní nejvyšší dosažené vzdělání?
☐ Základní ☐ Vyučení
☐ Vyučení s maturitou ☐ Úplné střední odborné (SPgŠ, SPŠ) ☐ Gymnázium
☐ Vyšší (vyšší odborné ☐ Vysokoškolské

školy-Dis)

- 11) Pobíráte invalidní důchod?
☐ Ano ☐ Ne
- 12) Jaké překážky nejvíce ztěžují práci u osob se sluchovým postižením? (např. komunikační bariéra, postižení samotné...)
- 13) Váš momentální stav z hlediska zaměstnanosti je?
☐ Zaměstnaný ☐ Nezaměstnaný ☐ Již v důchodu
- 14) Pracujete (pracoval/a jste) v oboru, který odpovídá Vaší dosažené odbornosti?
☐ Ano ☐ Ne
- 15) V jakém odvětví pracujete (pracoval/a jste)?
☐ Pedagogické ☐ IT, práce s počítačem ☐ Zdravotnické
☐ Sociální ☐ Dělník ☐ Jiné Jaké?:
- 16) Jak jste si našel/a své dosavadní nebo poslední zaměstnání?
☐ Díky úřadu ☐ Za pomoci přátel, známých ☐ Inzerát práce
☐ Internet ☐ Jinak
- 17) Pociťujete (pociťoval/a) jste někdy ztížené pracovní podmínky při hledání zaměstnání?
☐ Ano ☐ Ne
- 18) Poskytl Vám úřad práce dostatečné informace a pomoc při výběru zaměstnání?
☐ Ano ☐ Ne
- 19) Pociťoval/a jste někdy neochotu ze strany zaměstnavatele vůči přijetí sluchově postiženého do pracovního poměru?
☐ Ano ☐ Ne
- 20) Jsou (byly) Vám poskytovány nějaké výhody ze strany zaměstnavatele vůči Vašemu sluchovému postižení?
☐ Ano ☐ Ne
- 21) Setkal/a jste se někdy v zaměstnání s negativním přístupem ze strany kolegů, vůči Vašemu handicapu?

☐ Ano ☐ Ne

22) Myslíte si, že je v dnešní době lehčí nebo těžší hledání zaměstnání jedinců s handicapem?

☐ Lehčí než dříve ☐ Těžší než dříve ☐ Nedovedu
posoudit

23) Kam byste se v dnešní době obrátil/a pro získání informací o pracovních příležitostech?

☐ Úřad práce ☐ Internet ☐ Inzerce
☐ Známi ☐ Jinam Kam?:

24) Orientujete se v zákoníku práce a znáte svá práva z hlediska zaměstnávání osob s handicapem?

☐ Ano, vím přesně, na co mám nárok ☐ Ano, zhruba se orientuji
☐ Ne, musel/a bych si informace zjistit ☐ Ne, o tuto problematiku se nijak zvlášť nezajímám

25) Máte v blízké budoucnosti v plánu nějakou změnu zaměstnání?

☐ Ano ☐ Ne

26) Prostřednictvím níže uvedené škály zaškrtněte, na jakém stupni sám/a vůči své osobě vnímáte jako překážku svůj handicap?

Škála s 1 až 5 body znamená zhodnocení Vašeho handicapu přičemž:

1 Sluchové postižení pro mě není vůbec žádnou překážkou

5 Sluchové postižení je pro mě velkou překážkou

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

Na závěr průzkumu bych Vám ráda poděkovala za čas strávený při vyplňování dotazníku. Veškeré odpovědi a výsledky využiji pouze pro účely své bakalářské práce a nebudou tak nikde zveřejněny.

Barbora Fabíková
studentka UP Olomouc

Příloha č. 2 Kontakty na SPC pro sluchově postižené v Jihomoravském kraji

SPC pro sluchově postižené

Brno, Novoměstská 21, PSČ 621 00

telefon: 541 226 090

fax: 541 226 219

e-mail : sps.novom@bm.orgman.cz

SPC pro sluchově postižené

Kyjov, Školní 3208, PSČ 697 01

telefon: 0629/614212, 0629/612054, 0629/6135219

e-mail : info@mszskyjov.cz

www: <http://www.mszskyjov.cz/>

SPC pro sluchově postižené

Ivančice, Široká 42, PSČ 664 91

telefon: 502 451 931

fax: 502 451 932

e-mail : spec.sk.iva@volny.cz

Příloha č. 3 Seznam středních škol pro sluchově postižené v Jihomoravském kraji

Střední škola pro sluchově postižené a Odborné učiliště

Gellnerova 1, Brno, PSČ 637 00

typ školy: Veřejná

telefon: +420 541 220 464

e-mail: ivos.hajek@seznam.cz

www: <http://www.ssbrno.cz>

ČÁST TŘETÍ
ZAMĚSTNÁVÁNÍ OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

§ 67

- (1) Fyzickým osobám se zdravotním postižením (dále jen osoby se zdravotním postižením) se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce.
- (2) Osobami se zdravotním postižením jsou fyzické osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány
- a) invalidními ve třetím stupni (dále jen osoba s těžším zdravotním postižením),
 - b) invalidními v prvním nebo druhém stupni, nebo
 - c) zdravotně znevýhodněnými (dále jen osoba zdravotně znevýhodněná).
- (3) Osobou zdravotně znevýhodněnou je fyzická osoba, která má zachovánu schopnost vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, ale její schopnosti být nebo zůstat pracovně začleněna, vykonávat dosavadní povolání nebo využít dosavadní kvalifikaci nebo kvalifikaci získat jsou podstatně omezeny z důvodu jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu; osobou zdravotně znevýhodněnou však nemůže být osoba, která je osobou se zdravotním postižením podle odstavce 2 písm. a) nebo b).
- (4) Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, se pro účely tohoto zákona považuje zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy má trvat déle než jeden rok a podstatně omezuje tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti, a tím i schopnost pracovního uplatnění.
- (5) Skutečnost, že je osobou se zdravotním postižením, dokládá fyzická osoba
- a) posudkem nebo potvrzením orgánu sociálního zabezpečení v případech uvedených v odstavci 2 písm. a) nebo b),
 - b) potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení v případě uvedeném v odstavci 2 písm. c).

(6) Za osoby se zdravotním postižením podle odstavce 2 písm. b) se považují i fyzické osoby, které byly orgánem sociálního zabezpečení posouzeny, že již nejsou invalidní, a to po dobu 12 měsíců ode dne tohoto posouzení.

§ 68

(1) Krajská pobočka Úřadu práce vede evidenci osob se zdravotním postižením, kterým poskytuje služby podle tohoto zákona. Evidence obsahuje identifikační údaje o osobě se zdravotním postižením, údaje o omezeních v možnostech jejího pracovního uplatnění ze zdravotních důvodů, údaje o právním důvodu, na základě kterého byla uznána osobou se zdravotním postižením, a údaje o poskytování pracovní rehabilitace.

(2) Údaje z evidence osob se zdravotním postižením jsou určeny výhradně pro účely začlenění a setrvání těchto osob na trhu práce a pro statistické účely.

(3) Krajská pobočka Úřadu práce je povinna po ukončení poskytování služeb podle tohoto zákona nebo poté, co fyzická osoba přestane být osobou se zdravotním postižením, údaje týkající se této fyzické osoby učinit nepřístupnými do doby, než nastanou nové důvody pro jejich další zpracování.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Barbora Fabíková
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. BcA. Pavel Kučera
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji
Název v angličtině:	Employment of persons with hearing disabilities in the South Moravian Region
Anotace práce:	Bakalářská práce je pojata z několika aspektů: Kategorie sluchového postižení zahrnující základní vymezení. Edukace osob se sluchovým postižením. Právní hledisko osob se sluchovým postižením. Zaměstnávání osob se sluchovým postižením.
Klíčová slova:	Sluchově postižený, zaměstnávání, Jihomoravský kraj, surdopedie, zaměstnanost.
Anotace v angličtině:	This bachelor thesis deals with several aspects of hearing impairment issue. The first part includes category of hearing impairment, which includes basic definition. Second, it concentrates on the education of hearing impaired. Next part includes legal aspects of hearing impaired. Finally, it employment of person with hearing disabilities.

Klíčová slova v angličtině:	Hearing impairmen, employment, South Moravian Region, surdopedy.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Dotazník – Zaměstnávání osob se sluchovým postižením v Jihomoravském kraji Příloha č. 2 Kontakty na SPC pro sluchově postižené v Jihomoravském kraji Příloha č. 3 Seznam středních škol pro sluchově postižené v Jihomoravském kraji Příloha č. 4 Výňatek se zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb.
Rozsah práce:	62
Jazyk práce:	český